

מחברת א.

ספר

מגד ירחים

מ"ע לתורה ולתעודה. לפשט דרש
ואגדה המושכת לבו של אדם ומקרבו
לאביו שבשמים.

יו"ל מדי חודש בחדשו בעזר וסיוע חכמים וסופרים
מובהקים

ממני ה"ק שלמה קליין.

בתוך עמי אנכי יושב פה מ.-קערעסמעש והגליל יע"א.

שנה ראשונה. חודש סיון.

שנה תרנ"ח לפ"ק.

מחירו במדינת אסטריי-אונגארן לרבע שנה 75 קר' ולשאר ארצות 1 1/4 מארק

MEGED JROCHIM

Herausgeber,
RABBINER S. KLEIN in M.-KERESZTES.
Com. Bihar, (Ungarn.)

כרפוס של הרבני הנגיד

מו"ה מנחם מענדיל ווידער נ"י
מ.-ס י ג ע ט.

ב"ה.

ראש דבר.

הלא זה דרך כל מחבר ספר ומו"ל מ"ע חדש להציב לו יד ומקום בשער הפינה קדים, בדרך מכוא ספרו או מכתב עתו אשר שם ישפוך שיחו ואת כל לבו בחיק קוראיו, יגיד ויפרסם לאדם רב מה ראה על ככה ומה הגיע אליו להיות חובר היבור או עורך מערכה, אף ישיף אמרים אודות התכלית הנרצה והמקוה מהוצאת ספרו או מכתב-עתו לאור עולם; והיות שכבר הורינו חכמו"ל שלעולם לא ישנה אדם מן המנהג, הנני גם אני בזה להגיד נגדה נא כל אחב"י, מה הביאני עד היום כי העמסתי עלי שכמי עבודת הקודש הזו להוציא לאור עולם מ"ע לתורה וכתעודה לדרש ואגדה, ומה היא התכלית והתועלת אשר אקוה ואצפה להשיג על ידי.

עוד בימי אבות העולם חכמי המשנה והגמרא ע"ה שהתורה היתה כלל וחזון ההלכה גפרץ בישראל וכך העם היו מבקשין ומשתוקקין לשמוע דבר משנה ודבר תלמוד (לשון מ"ס סופרים פמ"ו), ידעו והכירו להוקיר את חין ערך האגדה הנעימה והישרה, ידעו מה רב טוב הצפון בה ותועלת הגדולה הצומחת ממנה ללמד תועים בינה ולהפיח רוח חיים, חיים של אהבת תורה ויראת שמים בעצמות ובלבבות יבשות, אם אמרתי אספרה כמו כל המאמרים הנאמרים ונשנים בזה בתלמוד ומדרשים המרכיבים להלל ולשבח לפאר ולרומם את יקר ערך האגדה, תקצר היריעה מהכיל, ולדוגמא אציג איזה מהם:

ראש דבר

שם הבדולח ואבן השוהם, זה מקרא משנה תלמוד תוספתא ואגדה (מ"ר ב"ר פט"ז) אם שמוע תשמע והישר בעיניו תעשה אלו אנדות משוכחות הנשמעות באוני כל אדם (מכלתא פ' בשרח).

כזרע גד רבן, ר"א אומר דומה לאגדה שהוא מושך לבו של אדם (שם). כי אם שמור תשמרון את כל המצוה הזאת, למוד מדרש הלכות ואגדות, וכן הוא אומר כי לא על הלחם כבדו יחי' האדם זה מדרש, כי ער כל מוצא פי ד' יחי' האדם אלו הלכות והגדות וכו', דורשי רשומות אומרים, רצונך שתכיר את מי שאמר והי' העולם, למוד אגדה שמתוך כך אתה מכיר את הקביה ומדבק בדרכיו (ספרי פ' עקב).

ר' יצחק בן פנחס אומר כל מי שיש בידו מדרש ואין בידו הלכות לא טעם טעם של חכמה, כל מי שיש בידו הלכות ואין בידו מדרש לא טעם טעם של יראת חסא (אבדר"נ פכ"ט) יום ריום יביע אומר זה תנ"ך, ויליה לליה יחיה דעת אלו המשניות, אין אומר ואין דברים בלי נשמע קולם אלו ההלכות, בכל הארץ יצא קום אלו ההגדות שמקדשין שם הגדול בהם (תרכ"א פ"ב).

כי לא יבינו אל פעולות ד', ר"י אמר אלו ההגדות (מש"ט ק"ח) וכהנה וכהנה. וחכמו"ל לא לבד שהרבו להלל ולשבח מעלת עילת תהלת הדרש והאגדה לאתריה, גם הי' נאה דורשים ונאה מקיימים ובכבודם ובעצמם השתדלו והתאמצו בכל עוז לבוא לבית נכאת האגדה ולקטוף מפרחי הדרש פי שנים, עד שכמעט אין תנא ואין אמורא אחד בכל הש"ס שלא נמצאים ממנו ולא השאיר אחריו לברכת עולם איזה דרשות יקרות ונחמדות כידוע אפילו למי שנגע רק בקצה המטה אשר בידו ביערת דבשת לימוד גמרא הקדושה. ומי לא ידע כי רוב המדרשים הנמצאים בידינו המה מעשי אנשי אלקים חכמי ובעלי התלמוד ע"ה? אבל גם אחר חתימת התלמוד לא מסקו מעל שלחנם של דור דור וחכמו"ל, דור דור ודורשינו, הדרישה בדרש ואגדה. מי לנו גדול מהאדם הגדול בענקים רש"י המאיר לנו נתיב בלימוד היות דאביי ורבא ואמלא הוא נשתכחה ח"ו ידיעת התלמוד מישראל, וחבה יתירה נודעת לו לדרך הדרש והאגדה בביאורי לש"ס בכלל ולתנ"ך בפרט, גם שאר גדולי הראשונים כמו הר"ף הרשב"א, הר"ן ועוד ועוד אשר מפיהם אנו חיים בפסקי ההלכות ומבדעדם לא ירים איש את ידו ואת רגלו בחקר סגיות העמוקות מני ים, גם המה נסו את כחם היפה כשרה האגדה וחברו חיבורים בדרש אשר המה

המה לנו קידורין לעינים, ואחריהם דור אחר דור הגדולים היותר מפורסמים בפילסוף ובחקר ההלכה היו ג"כ דרשנים ומגידים מפוארים כאשר עינינו תחונה משרים מספריהם היקרים מאירות עינים ומשמחות דב. וגם לרבות הגאון האחרון רבינו משה בעל הח"ס וצ"ל אשר כמעט כל גדולי הדור ויראי ד' וחושבי שמו במדינתנו המה תלמידיו ותלמידיו תלמידיו דא זו מתבב את דברי דרש ועשה ציצים ופרחים לתורה בדרך הגדה המושכת לכו של אדם היא כתובה על ספרו היקר תורת משה על חמשה חמשי תורה, ובדרך זה דרכו, ודרכים גם תלמידיו ויוצאי חלציו שריט"א, יען שידעו כי גם האגדה היא חלק מחלקי תורה"ס, ואם לחלק הלכה יתר שאת ויתר עזו ולה משפט הבכורה, כי היא תלמד לארסדעת במה והאיך נעבוד את יוצרנו עד כואנושמה, אכן לעומת זה קסם על שפתי האגדה לצודר נפשות ברשתה ולהלהב הכבכות לעבודת ד' כדברי המדרשים אשר הבאנו לעיל. ההלכות הם הנה גופי התורה אשר בלתי ידיעתן נמשש כעוורים באפלה ולא נדע במה נכשל ח"ו והאגדות הן המה כנשמה להן, הן המה יפיתו רוח חיים ורגשי אהבה והתלהבות עזה בקרב איש ישראל להיות אוהב מצוות לא ייבע מצוות. ואנכי הקטן והצעיר בראותי עד היכן תגיע כחה של האגדה ומה רבה וגדולה התועלת אשר תגיע לרגלה, אמרתי עת לעשות דד' להוציא מדי חודש בחדשו מ"ע אשר תעודתה, תכליתה ופרי' יהי קודש הילולים לד' לדברי דרש ואגדה המלאים על כל גדותיהם אהבה ויראת ד' הטהורה למען תפוש את בית ישראל בלבם, ואם אמנם ידעתי גם ידעתי שת"ל לא אלמן ישראל מספרים כמו אלה למאות ואלפים ולא לדידי ולא לדכוותי צריכים, אכן הלא כן שבע בני אדם להשתוקק לדבר המתחדש מזמן לזמן, ואל יאשימני הקורא היקר שמחמת רוח ויהורתא יתירתא דאית בי הרהבתי בנפשי עזו לגשת אל המלאכה מלאכת הקודש הזה חלילה לי מעון פליגי כזה.

אדע ואכיר אנכי למדי את מך ארכי וידעתי גם ידעתי מאוד היטב שישנם רבים גדולים וטובים ממני במדינה אשר ראויים יותר לאותו איצטרא ממני, אבל היות שרובם כן כולם יכהנו פאר וישמרו משמרתם משמרת הקודש בקהלות גדולות ומחמת מרדות שונות במילי דשמיא ומידי דציכורא אין עתותם בידם להעמים עלי שכמם עוד משא לעיפה כזו, דא כן אנכי שמאת ד' המסכב מסיכות היתה זאת שהנני רובץ תחת משא דבר ד' בעיר קטנה ואנשים מאבנ"י בה מעט, עתי ועמי בידי להקדישם עולה כליל לד', גם לא עשיתי מעשה מלבד, רק יעצתי מקודם עם מורי ורבותי חכמי הדור שריט"א וכולם

ראש דבר

וכלם כאחד נתנו לפעלי צדק, והסכימו שתפצי חפץ קודש אשר ממנו יתד ממנו פנה לתורה ויראת ד'*) אף רביסמהם כתבו ידם לד' והבטיחונו בהבטחת אומן להיות לי מעיר לעזר ולתמוך בידי יד כהה בתורתם וחכמתם כיד ד' הטובה עליהם כאשר עיני הקורא תחזינה משרים שגם במחברת הראשונה מחברת הדנו תתנוססה לתפארת שמות רבנים גדולים ומפורסמים ודרשנים מפוארים, ואי"ה במתכונות הכאות אוסיף עליהם כהנה וכהנה שמות אנשי שם אשר לשמם ולזכרם תאוות נפש כל איש ישראל אשר בכבוד תוה"ק יתימר.

ואחרי קושט אמרי אמת אלה נשאר לי עוד להראות לך קורא נעים את תכנית הבית אשר עם לבבי לבנות אי"ה לכל אוהבי ושוחרי תורה.

בכלל יהי המכתב-עתי מוקדש ומיועד לעניני תורה הן ע"פ הפשט הישר והנכון והן ע"ד הדרש והאגדה הנהוג בישראל מאז ומלפנים, לדברים

(*) הנה פה מקום אתי לפרסם מהמון מכתבים אשר קבלתי בנידון שאלהו מחכמי הדור שליט"א, שני מכתבים אשר קבלתי מכבוד אדמו"ר הה"ג הגדול פאר הדור והדרו צבי תפארת ישראל כקשת מוהר"ר משהרש פוקס נ"י אב"ד דק"ק גראססווארדיין יע"א, ומכבוד הה"ג המפורסם שמו הטוב נודע בשערי בת רבים לתהלה ולתפארת כקשת מוהר"ר קאפל רייך נ"י רב אב"ד בעיר הכירה פעסט יע"א והנני להעתיקם בזה את באתי:

(א) את מכתבו הנעים קבלתי בו הודיעני שעלה בדעתו להוציא לאור מדי חדש בחדשו קבוצת מאמרים מפיצים אור בדברי אגדה המושכים את לבו של אדם כמים וכי מצא לו חברים חכמים מחוכמים גדולים בתורה ויראה ואשר יד ושם להם בענין זה אשר יסעייהו, ובקש ממני לחוות לו דעתי והסכמתי, ותימה בעיני לאיזהו צורך יהיו דברי, נוף הדבר אינו צריך להסכמה, ואם לפארהו ולשבחו בקהל עם כרי שיקפצו עלי' ובינא מה מני יהלוד, ידעתיו כי יש לו יד ושם גם בחכמת האגדה ובלי ספק יכלכל דבריו במשפט השכל ותבונה, המוסר והיראה, ובזמננו אשר בלא"ה הכר רצין אחר אגדה בוודאי רבים וכן שלמים ישישו לקראת חיבוריו וימהרו להביא ברכה לביתם, והנני בזה אוה"נ הרוש"ת עם ברכת שיו"ט.

הק' משהרש פוקס.

(ב) אחדש"ת! ימרתו השנתי לנכון ומעכ"ת הודיעני שהעיר ד' את רוחו להוציא לאור ברפוס מב"ע חדשי להגדיל תורה ולהאדירה בתפוצות מעיני חכמה דרש וח"א מת"ח גדולים ודרשנים מפארים העושים ציצים ופרחים לתורה, אשר רבים וכן שלמים עשו לו סמוכות, ע"כ אך למותר חוות דעתי והסכמתי ומדעתי כי רב חילו לאורייתא בכלל ולמלאכת הקודש הלזו בפרט אקוה בטח שחפץ ד' בידו יצליח ומחויקי תורה בטהר ידיהם יוסיפו לו אומץ ועזו כאנ"ה ונפש מוקירו כערכו הד"ש וחתם ברב תשואות חן:

הק' קאפל רייך בהג' יחזקאל רייך וצ"ל

רב אב"ד דקהל היראים פה ברפעסט יע"א.

ראש דבר

ד

לדברים ודרכים חדשים לא שערם אבותינו ואך מקרוב באו לא נתן יד ומקום במעתננו.—

ובפרט יפרד מעתננו והי' לשלשה חלקים. בחלק הא' יבואו דית המדברים מענינא שכ אותו חודש, דהיינו על סדרות, והפרקים (בחדשי קיץ) ההולכים ובאים במשך החודש, והי' אם יקרה לנו מקרה מהוראת ממועדי ד' מקראי קודש נשתדל פי שנים לעשות לחותמינו היקרים מטעמים ממטעמים שונים לכבוד החג הקדוש. בחלק הב' נביא ענינים אשר הם בכל זמן ובכל עת בדברים בעתם ובזמנם, דהיינו מעניני מידה, נשואין וכדומה.

בחלק השלישי נציע חידושי תורה אשר אינם נופלים תחת שום זמן, דהיינו חידושים וביאורים למקראי קודש קשה ההבנה וערפל חתילתם ולדברי חכמים וחרותם בש"ס ומדרשים.

ותקותינו חזקה שכל אוהבי תורה וחובבי חכמה הן במדינה והן בחו"ל יהיו בתומכינו הן בתורתם וחכמתם והן בכסף חתימתם למען שחפצנו חפץ הקודש בידנו יצליח להגדיל תורה ולהאדירה.

פה מ.-קערעסמעש, א' סיון תרנ"ח לפ"ק.

המעריך.

לספירה ודחג מ"ת הקדושה.

וזמנה למלא טרף לביתו וצמחה
הפכתי שלא צמחה חרישה וזריעה
תהי תורה אומנתו, חבל הלא הנסיון
מעיד שאלה העוסק בעבודת האדמה
עוד זמן הרבה קודם החרישה, כל
מחשבותיו ורעיונותיו על החרישה,
זמן רב קודם הזריעה, כל עשיותיו
על הזריעה, יחשוב מחשבות האיד
יזרע, מה יזרע וכדומה, וכאשר ילמח
הזרע, גם על משכבו צלילות רעיוניו
לא ינוחו ולא יסקטו מפחד ובהלה,
יסתכל לשמים אם לא יבואו ענני
זעם וגשם שוטף להשחית ולצלע את
כל יגיעו ועמלון כמו רגע, וכאשר יגיע
עת הקליר מי יכול לוכל ולקפר את
כל דאגותיו וערבותיו, ולפי"ז איש
האדמה צכל עת וצכל שעה הוא
עוסק בעבודה האדמה, ומה מדויקים
לפי"ז דברי רשב"י, אפשר אדם חורש
צמחה חרישה **"בתמי"** וכי אפשר

שחורש רק צמחה חרישה הלא גם
צלא שעת חרישה הוא חורש, וכי
אפשר שזרע רק צמחה זריעה, הלא צמר
יגיע עת הזריעה יעסוק במחשבותיו
צזריעה וכו' וא"כ תורה מה תהא
עליי, הלא צזמן שישראל עושין רלונו
של מקום מלאכתו נעשית ע"י אחרים
ועמדו זרים וגוי וממילא הוא פנוי כל
היום

וספרתם לכם ממחרת השבת
מיום הביאתכם את

עומר התנופה שבע שבתות תמימות
תהינה וגוי. צמדקס. אימתי הן תמימות
כשאתם עושין רלונו של מקום. כלע"ד
ידועים דברי זוש"ק על פסוק ואזכרה
זקן צא צימים, טרק הימים אשר הם
מוקדשים ומלאים כל טוב, תורה ועבוד
המה כימין לה, ושאר הימים יפלו
כאצידה שאינה חוזרת לצעלי נחשבין,
וכאשר ילא אדם לפעלו ולעבודתו
מוקדקד עד ערב אזי כל ימיו להצל
דמה, כלל עובר וכדקס ז"ל : כלל
עוף הפורה העובר, ובגמרא צרכות
ל"ה איתא, רשב"י אומר אפשר אדם
חורש צמחה חרישה, זרע צמחה
זריעה, קולר צמחה קלירה ודק צמחה
דישה חורה מה תהא עליי, הלא צזמן
שישראל עושין רלונו של מקום מלאכתו
נעשית ע"י אחרים, שנאמר ועמדו
זרים ורעו לאנכם וכו', אינו מוצן

כפילת הלשון **חורש צמחה חריש**

זרע צמחה זריעה כוצר

צמחה **קצירה** וכו' כי הנה לכאורי

ספיר אחר רצי ישמעאל הכהג
צהם מנהג דרך ארץ ויפה ת"ת עם
ד"ה, יעסוק בעבודה הארץ צמחה

העשריות של חיי האדם ישנות מולאכה ויעקוק בחורח ד' וצולות וצמטע ועי"ז חמיונות תהיכה ימי חייו ולא יח' צמס שום חקרונ כלל וכלל לא, וספיר ודייק המדרש, חיותי הן חמיונות האיד יוכלו להיות חמיונות הלא לריך לעקוק צמלכה המחי' אח צעלי, ומחרץ צמון שעושין רליו של מוקוס ואז כדצרי רשצ"י הכ"ל מללכתן כעסית ע"י אחרים ועמודו זרים וכו' ואז שצע שצחות ישנות מולאכה ותהיכי חמיונות קודש היוללים לד'.

היום ללמוד תורה ועמיתיו נחונות נחונות צידו לקנות שלימות הנפש ויהי זקן בא צימים כדצרי זה"ק הכ"ל ולא יהי חקרונ צמנותיו. —

והנה ידועים דצרי קפה"ק כי ימי קפירה מרמזין על סנותיו של אדם, ימי סנותיו צהס שצעים שנה ושצע שצחות כנגד שצע עשירות, וצטו"ר תל"ג מפרש שצחות מלשון שנות שיסצחו ומלכה, וע"כ אחר וספרתם לכס וגוי שצע שצחות כי אלו שצע

ה"ק יודא הבהן כרוים

רב פה יאנקאוואטץ יע"א

כדמלינו צמנוך : ויתהלך חנוך אח האלסים וגוי, וצמנת לא הי' אז דרך אחר לצוא למחוז ספלו צו לאיש אשר חפץ והסתוקק להסדצק צקונו ולעלות על מרוס קולם הסלימות, כי אם זה, ולעומת זה צני אדם ההמוניים אשר לא חלק להם ד' צציקה יתירה לחקור ולדרוש צומפעלות חמים דעים, ולא הי' בצורי ליד ללודד אח ילרס ותאוותם צרשחם ולפרוש ולכזור מכל צני אדם, כשאר צספל המדרגה ומותר אדם כזה על הצהמה חין, גם הוא נח צלי הסגת חיה חכלית וקנין הסלימות, לא כן מונחן תורה ואילך גם הלדיקים היושבים לפני ד' הצני עליהם של כל דור ודור יוכלו להנות מועה"ז, גם צאכילתם ושחייתם ושאר פעולות גשמיות יוכלו לעבוד אח ד', עד"ש ויחזו אח האלסים ויאכלו וישתו, וכמאמר המלך החקיד צכל דרכיך דעשו כמוצן

במדרש, מה דכתיב כל אשר חפץ ד' עשה, משל לנולך שגור צני רומי לא יחחון לקורי וצני קורי לא יעלון לרומי, לימים צקס המלך לישא אשה מקוריא וצטל הגזרה ואחר מכאן ואילך ירדו צני רומי לקוריא וצני קוריא יעלו לרומי ואני אחחיל, כך כשצרה הקצ"ה אח עולמו צחחלה אחר השמים שמים לד' והאריך נחן לצני אדם, כשצקס ליתן תורה לעמו אחר מכאן ואילך יעלו תחחונים למעלה וירדו עליונים למטה ואני אחחיל, וירד ד' על הר סיני ואח"כ ואל משה אחר עלה אל ד', הוי כל אשר חפץ ד' עשה, כלע"ד הכוונה, צחחלה קודם מ"ח, מי שרלה לעבוד אח ד' ולהסתלס עלמה הי' כזיר ונפרש מצני אדם ומכל עיני חבל, יסצ צמענית והי' עיניו ולצו רק אל ד' לצד ועל לרכי הגוף לא הציע ולא שעה עליהם,

מגד ירחים

כמוצן, וגם איש הסמוכי אשר השו' ד' חכמה ואינו יודע מאומה כי אם הלחם אשר הוא אוכל, ואין לו שום הסגה רק מעניינים אשר צעפר ובגשמיית יקודתם, גם איש כזה יש לכל ידו יד כהה להגזיה עוף ולרכוש לו קנין חיי עד ע"י קיום התורה והמלוות צומעסה וצפועל, ע"י תחו מלחמו לדל, ע"י החזקת ידי לוודי תורה, ע"י שאוכל וכהנה רק ממה שהותרה לו התורה וצעת וצומעד הראוי, כמאמרם ז"ל: משה תיקן להם לישראל זמן סעודה ועד העת ההיא הי' כתרנגולין המנקרין באשפה, דהיינו ע"י התורה שנתן משה לישראל וגזלות חלק להם וזה וותי יאכלו, יש גם באכילה לורך וחלק גזרה, וע"י תיקן להם לישראל, תיקן את כל עם ישראל, צכלל אף מעטי הסגה שצוהם להיות צגדר וצצחינות ישראל אשר צך אחפאר צני אדם גדולה המעלה, ועד העת ההיא הי' רק כתרנגולין המנקרים באשפה, ר"ל, לא הי' לאכילתם שום תכלית גזרה רק באכילת צהמות חיות ועופות. ואחרי הדברים והאמת האלו מחפוש המדרש ה"ל צעלמו כמו חומר: צתחלה קודם קצלת התורה הי' והמלוות כ"ל.

עליונים למעלה, דהיינו הצני עליה סתן מעטים נשאר תמיד למעלה, לא הי' להם דרך ומוצא אחר לעלות על צקנין השלימות רק ע"י עניינים רוחניים, ענייני שמים ולא יכלו לירד מרום מעלתם ונדכרתם הגזרה להסערצ צין העם ולטעום צקלה המטה אשר צידם ציערת דצפת לורכי עוה"ז לרכי הגוף, כי ע"י הי' יהי' כאחד האנשים נעדרו השלימות, ותחתונים למטה, הצני אדם הפסועים והסמוכים אשר לא נסו צכמו אלה לדלות על כנפי המחקר ולהפטי מעליהם כל צגדי חול לרכי הגוף וענייני עוה"ז, נשאר למטה צלי שום אשר נלחיי אצל מכאן ואילך ונתינת תורה ולהלן ידו עליונים למטה, יש באפשרות האיש המעלה לירד למטה להחלרת לחצרת עם צני אדם ולהסערצ גם צענייני עוה"ז להוליא יקר מוזלל ולעשות מחומר לורה, ויעלו תחתונים למעלה גם צני אדם גם צני איש הרוצלים תחת עול הפרכסה ואין עתם וגם השגתם וקפיקת להשתלם עלום ע"י עניינים רוחניים, ענייני שמים, יוכלו לעלות מעלה לזכות לאור צאור החיים הנלחי ע"י קיום התורה והמלוות כ"ל.

ה"ק יחזקאל בנעמה

ר"ב פה ק"ק ס'-וואראלי

וחדותם אחז"ל אין לו להקצ"ם צעולמו אלא אולר של יראת שמים צלצד שנאמר יראת ד' הוא אולרה, פירי הגר"א ז"ל כי אולר עושין מדברים שאינם שכיחים צאותה

אנכי ה"א צמדקס אצביה, צשעה שומר הקצ"ה אככי ה"א חומר משה צרוך שלא עשני גוי, והוא פלא, ונ"ל צדברי חכמים אלה

אמנם לפי"ז אח"י לא כפה את עם
אחר לקבל התורה, אך הענין עפ"י
צטעה שנתנה תורה לישראל כחוק
זהם חונ"ה אשר להם הקצ"ה הצ"ה
לי ספרי יוסקין שלכם כדרך שצני
ח"ה, פ"י צטלח ישראל ע"י הכפ"י
כשאר צטעם קדושים ושא"כ צטעם
כי אינם חונ"ה צני אצרהם ילחק ויעקב
כמו ישראל ע"כ לא ה"י וועיל לכם הכפ"י;
כאלה לפי"ז וזה שישראל זכו לקבלת
התורה, ה"י ופני צצ"ז יש להם ואלו
כשנה עתה חלק חל"ה וועיל ואלה
נתתם כקל הכבוד וזה גרם שכה
אחת הקצ"ה, כי ע"י ה"י צרלון חעפ"י
שאלקו כדצרי חונ"ה הכ"ל, ע"כ אשר
נשה צרוך שלל עשני גוי, דהיינו
צטעה צריחתו דאלו נעשה גוי צתחלה,
לא ה"י וועיל הכפ"י והיה כגוי הארץ
התורה כוונן.

צחותה מדינה, ויראת שמים אינו צדי
שמים ע"כ עושה חונ"ה חולה, ופי"ז
צד"ש אם שמוע חונ"ה צקולי והי"ה
לי סגולה וגוי, וא"כ קשה מה והאיך
מזכרין שלל עשני גוי, הא לא צעפ"י
הל"י כי יראת ד' הוא צדי אדם, אך
כראה כי אחז"ל צצצת פ"ה שכה
עליהם הר כגיגית וא"כ לכחורה מודעי
כצא לאורייתא כד' חכז"ל ולהצין חעפ"י
ד' אחת י"ל עד"ש חונ"ה ז"ל צפ"צ
וגירסין כי צישראל הכפ"י היא רק
לצטל את היל"ה למען ישאר על טבעו
נפש עתה חולה לקיים את דצרי
התורה, וע"כ שחונ"ה חולה חכ"י וע"כ
כאלקו ישראל לקבל התורה, כי ע"י
הכפ"י כהצטל היל"ה ונשאר על טבעו
וקבלת התורה היתה צלצ ונפש חפלה,
ולא ה"י חקצלין

הנ"ל

לעלות על צו"ה הללחה והעושר חונ"ה
רק גם צעחיד פת צולח חאלל עכ"ז
וצתורה אחת עומל, ונעים צזה ליצ
קשיות חחוקי צצצת פ"ה על דרשחם
ז"ל שכה עליהם את החר כגיגית,
והקשו צחוקי אח"י לריך לכפ"י הר
הלל חככיו וחונ"ה כל אשר דצרי
אלהים נעשה ונשמה, ולפ"ז ילא ככוג
כי ישראל קצלו עליהם לקיים דח"י
וחקות"י רק צאופן אם ילחיו פרמי
ישועה וזאת כוונתם צאמרם כל אשר
דצרי ד' שחורה על מדה טובו ורחמנותו
אז נעשה ונשמה, והס"י להם
נשה רע"ה הקשיתם לשאלו, ואמר
ויולח

במסורה ג' פעמים נעשה, כל
אשר דצרי ד' נעשה
ונשמה, ונשמה קילו צצחו אל הקודש,
ונשמה פחגם חולך. להצין תורה
חחורה חחתי חענה גם חכ"י חלקי,
ונשים חקודם עין צקורה על חקרא
קודש צפ"י כי חשא ויחן אל משה
ככלותו וכו' לחות העדות כחוצים
צאלצו חל"ה, חכונה, חחור חכז"ל
לא ילמוד אדם צצציל שיקרא כצ או
חור"ה יעלה על ראשו, על חעשה עתה
להחגל צה כך דרחה של תורה פת
צולח חאלל, יאמר על העתיד, אם
גם חדע חע"י לימוד חח"ק לא חחנה

מנגד ירחים

אה יוֹרֵה כֹּלֵה העֲזָדִים ע"מ לִקְבֹּל
 פֶּרֶק, רֵק כֹּלֵה וְעֵשֶׂה ח"ה מְכֻוֶּה
 צֶסֶס וְעֵשֶׂה (וְעֵשֶׂה שְׁפִיר קְאוֹרֵר) כֹּאשֶׁר
 יֵלֵא אֲחֵלֵנוּ אֲהֵל הַתּוֹרָה וְהַעֲזָדָה, יֵסִי
 צְאוֹשֵׁן כֹּלֵה הַשְׁמַשׁ צְגֻזְרוֹתָיו.

ושמעתי ומס"ק מורי הגאון צעל
ילקוט אליעזר סליט"א

פי' המושגה זכרות' השותה מים ללמאון
 אומר שהכל כה"י 7373 כי כוונתו
 7373 רמזא דחכמיתא על עונג
 לימוד תורה"ק שנושלה למים והעוסק
 זה בשקידה ורגיש זה עריצות פלא
 ממש כמו השותה מים ללמאון, ע"ד
 הכתוב למאה לך כפשי, אומר שהכל
 כה"י 7373 ע"ד ותגזור אומר ויקם לך,
 הקצ"ה גוזר ולדיק מצטלה איש כזה
 אשר עובד ומקיים מצוות השם רק
 יען שדי' לזה, תפלתו לא תשיב ויקם
 ותעשה רשם.

וְזֹאת כוונת המורה אשר יעלה
ראשית דרכו, כל אשר דבר
ד' בעשה וכשנע, אם אנו מקיימין מצוות
השם באופן "וכשנע פתגם המלך" יען
שהוא פתגם מלכו של עולם בלתי שומן
מחשבה זרה, "וכשנע קולו בצוואו אל
הקודש" בצוואו אל הקודש להסתכל
תפלתו ישמע צורמים ויעתר לו ד'
וישמע שונעיתו לטוב לו כל הימים.

ויוֹלָא מַעֲשֵׂה חַח הָעַם לִקְרָח־אֱלֹהִים
גַּם אִם מִדַּת הַדִּין הוֹלֵךְ לִפְנֵיכֶם וּקְרִי
שָׁמַע הַהִלָּחָה לֹא תִזְרַח צֹהֲלֵי שָׁם,
גַּם אִזּוּ חֻקְצֵלוּ הַתּוֹרָה, וְזֹאת רְמוֹז כֹּפֶה
עֲלֵיהֶם הֵר כְּגִיטָה רְמוֹז לָהֶם גַּם אִם
יִהְיֶה חוֹשֶׁךְ וְעִרְפֵּל צֹהֲלִיכֶם כֹּאשֶׁר
עָתָה תַּחַת הַהֵר עִבִּיז חֻקְצֵלוּ הַתּוֹרָה
וְעַל זֹאת הִי לֹוֶךְ לִכְפִּי וְעִיב לִוְחוֹת
הַעֲדוֹת כְּחוֹצִים צֹחֲלָצֵעַ אֱלֹהִים, גַּם
אִם מִדַּת הַדִּין מִתּוֹחֶה וְשַׁעוֹחֶה חִי
כְּגִדָּן, תִּהְיֶה תוֹהִיָּק מִנֶּחַ חֶלְקֶם
וְגוֹרֵלֶם וְסֶבֶן.

גם כִּזְכֹּר שְׁנוֹ חֲכָמִים זִלְשׁוֹן הַמִּשְׁכָּה
 אֵל תִּהְיוּ כְּעֻזָּדִים הַמִּשְׁמָעִים אֶת
 הַרֵצ עֵי"ל פֶּרֶק, וְהַמִּלְלָתִי צַפִּי הַמִּקְוֶה
 צַפְרָסָה מִשְׁפָּעִים ג' פַּעֲמִים כִּלְאֵת,
 לֹא תֵלֵךְ כִּלְאֵת הַעֻזָּדִים, כִּלְאֵת מוֹשֶׁה
 הַחֶלֶה, כִּלְאֵת הַשָּׁמַשׁ צִגְזוֹרְתוֹ הַכּוֹוֶה,
 כִּזְכֹּר אֲמֹר כַּעֲס זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל, מִמְזִרָה
 שָׁמַע עַד מִצְוָאוֹ מִהוֹלֵל שֶׁס' ד' וְכִזְכֹּר
 הַסַּפְרִים הַכּוֹוֶה סִיחֲצוֹן הַלֵּדֶם צוֹרֵחַ
 הַשָּׁמַע וְכֵל לִבָּא הַשָּׁמַע אֶשֶׁר עוֹזְדִים
 צוֹרֵחַ זִלְתִּי תִקּוֹת שֶׁכֶּר רֵק שָׁשִׁים
 וְשָׁמַעִים לַעֲשׂוֹת רִלּוֹן קוֹנֵס, וְצִאֲוֹן זֶה
 מִהוֹלֵל שֶׁס' ד' זִלְי פִּכּוּי וּמִחֲשָׁבָה זֶה
 רֵק תִּהְיֶה יִרְאֵת ד' עִשׂוֹרָה זִלְתִּי מִעִירֵצ
 עִם קָגִים, וְזֹאת חוֹרֵת הַמִּקְוֶה עַפִּי
 שֶׁפִּי צוֹהֵ"ק כִּי יִמְכּוֹר אִישׁ אֶת צִתּוֹ
 לֵאמֹר זֶה הַכְּשֹׁמֶה, וְאַחֲרֵי לֹא תֵלֵךְ לַעֲצוֹד

יצחק ד"ר בן דליין

חתן הה"ג הצי' מר"ח שליט"א.
מ"מ פה ק"ק סאטמאר יע"א

פרה אדומה. לך אני מגלה טעם פרה ולאחרים חוקה. וקשה מדוע צאמת לא גילה הקצ"ה טעם פרה גם לאחרים. אונם י"ל דע"ט פרה אדומה, לפי דרשת ר' משה הדקדוק, תבוא אמו ותקנה על צנה. והנה אם ישראל ידעו הטעם על מה הוא נכפר אז אפשר שיחטאו ח"ו עוד פעם אחרת, אזל אחר שלא נגלה להם הטעם רק חוקה חקתי גזרה גזרתי לא יסמכו על כפרת הפרה, אזל למוסה רע"ה נגלה הטעם למוען סיה"י לו פ"פ להמליץ וכדי שחס צאמת ח"ו יכשלו צעונם עוד הפעם ידע לכפר עליהם ולכן "לך" אני מגלה אזל לאחרים חוקה. ודברנו אלו יש לפרש כמו חומר דברי המדרש בהפטרות שצ"ג על פסוק זכרו תורת משה עבדי אשר לויתי אותם בחורב. אחר משה שנה תקרא התורה על שם אחר, אחר לו הקצ"ה אין התורה נקראת אלא על שמוך שנאמר זכרו תורת משה וגו'. וקשה משה רע"ה שם"י ענו מכל אדם מה איכפת ל"י אם התורה נקראת על שם אחר ולא על שמו, אזל לפי הכ"ל י"ל בהיחס חששת משה רע"ה שנה תקרא התורה על שם אחר ולא יח"י לו פ"פ להמליץ "ל"י לוית, לי נחת ולא להם, ולהולאו מחששא ודאגה זו הצטיחו הקצ"ה טלעולם אין התורה נקראת על שם אחר אלא על שמו ולעולמי עולמים יוכל להמליץ ולדבר טוב על ישראל.

במ' כי תשא ויאמר ד' אל משה כחצ לך את הדברים האלה וגו' ואיתא במדרש כשאמר הקצ"ה למוסה כחצ לך התחילו מה"ש לוור לפני הקצ"ה רצש"ע אתה נותן רשות למוסה לכחצ מה שירלה. עכשיו יאמר משה אני הוא שנתתי את התורה. אני הוא שכתבתי את התורה. אחר להם הקצ"ה ח"ו שמוסה עושה ואומר זאת. ואפילו הוא עושה כאמון הוא. והנה רבים ראו כן תמוה. מה זו תשובה כלחת הסיצ הקצ"ה למה"ש אפילו אם עושה כאמון הוא?

ונ"ר צס"ד עמוס"כ רס"י ז"ל צפ"י יתרו על הפסוק אנכי ד' אלוקיך ולמה אחר לשון יחיד. ליתן פתחון פה למוסה ללמד סגוריא על ישראל צמעה העגל וזש"א למה ד' יתרה אסף צעמך, לא להם לוית לא יח"י לכס אלוקים אחרים אלא לי לצדי. עיי"ש, וזש"א כחצ לך. את הדברים האלה. "לך" דייקא סיה"י לו להמליץ טוב על ישראל וליתן לו פ"פ. אזל המה"ש חששו שמוסה יאמר כן לכבוד עלמו. והסיצ להם הקצ"ה ח"ו שמוסה יאמר כן. ואפילו אם יאמר כאמון הוא. לא ידווש כבוד עלמו רק ללמד זכות וסגוריא על ישראל להמליץ טוב צעדם כדברי רס"י הכ"ל.

ובבחינה זו כ"ל לפרש מה שאמרו ז"ל על פסוק ויקחו אליך

ישראל מאיר גדיה, בהגאון מוה"ר יצחק וצ"ר

וחתנא דבי נשיאה הה"ג נ"י דפה ק"ק קעזמארק יע"א.

מגד ירחים

ע"א דף י"ט. אמר רבא כתיב כ"א
 בתורה ד' חפלו ובתורתו יבג'
 יומם ולילה, בתחלה נקראת התורה
 על שמו של הקצ"ה ולצקוף נקראת על
 שמו. כ"ל ציחור הדברים כי כצר אמרו
 מה שאמר בעל הגדה חילו קרצנו
 לפני הר סיני ולא נתן לנו את התור'
 דיינו, צום נחשב הר סיני אם לא
 קבלנו שם התורה? ופירשו המפרשים
 כי לחננו מצרכים אשר צחר צנו וכל
 העמים ונתן לנו את תורתו, ונתן לנו
 את התורה ה"ל לומר, אך הבוונה,
 שנאמר בתורה אחרי רבים להטות, אך
 שלפעמים המיעוט האמת אחס וי"מ
 הדין כמו שרבים אומרים אך אם טעו
 כמו שאמרו צומסנה ר"ה, אחס אפילו
 שוגגים, אחס אפילו מוטעים, אחס
 אפילו מזידים, פ"י שידעו שחשצון
 האמת אינו כן אך אם הוא לאיזה
 לורך כמו שחלנו מוסס ונח"י ומסוס
 יקח דוחין את המועדות, וזה שאמרינן
 צצרכה ונתן לנו את תורתו, אך שהוא
 תורתו וי"מ מקור לנו, הצ"ד של מעלי
 מקשים לצ"ד של מטה, וע"ז חנו מפחדים
 ומשצחין חלו קרצנו לפני הר סיני,

דהיינו שהיינו נוקצלים שם התורה,
 חצל ולא נתן לנו את תורתו, לא הי'
 ניתן לנו התורה צומסנה גמורה לעשות
 זה כרלוינו ולא הי' מוסר צידינו, דיינו
 על אחת כמה וכמה טובה כפולה
 ומכופלת שקרצנו לפני הר סיני ונתן
 לנו את התורה הצ"ד של מעלה
 ומכיונים לצ"ד של מטה, אך כל זאת
 אם הצ"ד של מטה וכוונים לשם ד'
 ולא לטובת עלמו ועוסק בתורה לשמה
 חצל אם ח"ו אינו עוסק לשמה, אז
 צודאי הצ"ד של מעלה אינו מקשים
 לצ"ד של מטה ואז התורה אינו צידו
 ואינו שלו וכצר אמרו ז"ל שלעולם
 ילמוד אדם שלא לשמה שמוחך שלא
 לשמה, צא לשמה, וא"כ מתחלה כשלמד
 שלא לשמה אז הוא עדיין תורה ד',
 שעדיין אינה מקורה צידו ואין הצ"ד
 של מעלה מקשים להוראתו אם לא
 כוון האמת, חצל לצקוף שמוחך שלא
 לשמה צא לשמה, אז התורה מקורה
 צידו וסוי שלו ולכך אמר רבא "בתחילה"
 נקראת על שמו של הקצ"ה "ולצקוף"
 נקראת על שמו. — ד' יזכנו להיות
 והעוסקים בתורתו הקדושה לשמה. —

(מכת"י אשר השאיר אחריו דברכה דו"ו)

הה"ג מוה"ר משה ב"ץ וצ"ל שה"י רב

בק"ק מ...טערעבעש יע"א ונשלח לידי ע"י

בנו שא"ב הה"ג מוה"ר שלמה ב"ץ נ"י

רב בק"ק סאבאסלוי יע"א)

המיעוטת מנחתם הי' לריכין ישראל
ליער ונעומת וחלאת מלרים כמזואר
צוה"ק, וידוע שדס נעכר ונעשה חלצ
והיינו מדין לרחמים, ע"ש, ולפי"ז יס
לומר דע"כ נקרא צחורה אוחו סיוס
שצועות ואלליו יוס מ"ת, דקצ"ה ונשצח
לישראל וישראל נשצח למרייהו כונו
שאמרו חכז"ל מפלין דמרא עלמי וזה כחוצ
זהו מי כעמך ישראל גוי אחד צארץ,
וצתפילין שלכו כחוצ שמוע ישראל ה"א
ה' אחד שצחא דקצ"ה וכן כאן, הקצ"ה
נשצח את ישראל וקורא צחורתו חג
השצועות שישראל עיהרו א"ע כאישה
כדה אשר מנחת א"ע לצעלה כמזואר
צמג"א הכ"ל, וכנס"י נשצחים ונודים
לקצ"ה שצחר צנו וכל העמים ונתן
לכו את תורתו, וע"כ נקרא אלליו
נתן תורה.

נרע"ד טעם לשצח מדוע נקרא
חג הקדוש הזה צחורה
חג השצועות וצפי כל ישראל נתן תורה,
דחק יעקב (ס"י חל"ד) ח"י על קשית
עשרה נאמרות האיד חנו אומרין
שצועות יוס מ"ת הלל קי"ל כר"י
דצ"י צקיון נחנה הצורה ולדין לעולם
שצועות צו צקיון, דצחמה לא חלה
הכחוצ חג השצועות ציוס מ"ת חלל
ציוס כי לעומר חלל צזה"ז דידעינן
צקציעא דירחא ולעולם ניסן חלל
ואייר חסר, נמלל דהשלמה חמישים
יוס חס ששה צקיון ע"כ חנו אומרין
יוס נתן תורתנו ע"ש, וכי מג"א (ס"י
הכ"ל קק"ו) דע"כ נוהגין לאכול מאכל
חלצ שצועות שאותן ז' שצועות הי'
לישראל שצעה נקיים דוגמת חשה
נתן תורה.

יוסף דייב סופר בהגאון דק"ק פאקש נ"י

אב"ד דק"ק דערעמשקע, בעהמ"ח ספר ילקוט סופר.

לספור חמישים יוס נשצח הראשון
שחל אחר י"ע ראשון של פסח, ולפי"ז
לדעתם הנכונה של לדוקי וצ"יחוס
אין יוס קצוע לחג השצועות צחורה
יוס צחודש סיון יחול, חלל פעמים חל
ציוס וי"ו לחודש כונו אללנו חס יוס
ראשון של פסח נופל על יוס ש"ק,
ולפעמים יוכל לחול ציוס ז', ח' וכו'
וגם ציוס י"א וי"ב כמזון, וכדי להוליא
חלצן (הרצח דצרים מלינו צש"ס ששעו
חכמי ישראל להוליא חלצן של
האפיקורסים) ולגלות שאין לנו חלק
ונחלה צעעות חנו קוראים את חג
השצועות חג נתן תורה דקי"ל כו"ד

צו"י

אמר הכותב, דצרי פי ידידי הה"ג
מדערענטשקע כ"י חן ושפתיים
ישק וטעמו טעם לשצח ומספיק, ואמנם
היות שצעה פנים לתורה יס, חענה
גם חני חלקי צעעם הדצר הכ"ל.

מבואר צמסנה וצגמרא נכחות
ס"ה דכח לדוקי וצ"יחוס
אינם נודים לחכמי ישראל שחג השצועות
לעולם נר"ן יוס נמחרת יוס ראשון של
חג המלות, שחכמי ישראל אומרין שמה
שכחוצ צח"ק וספרתם לכס נמחרת
השצח וגוי קא על י"ע ראשון של פסח
סיו"ע כמי איקרי שצח, וחס אומרים
שצח דהכא שצח צחשית ולעולם יס

מגד ירחים

החמישים יום ממחרת יום ראשון ס"ג
חג הפסח, אצל מקריאת חג הסעודות
לא נשמע עוד מלאוה ויש ח"ו ונקים
לעשות — כ"ל — זה לפע"ד כפחור
ופרח.

צו"ו צקיון נחנה החורה (ע"ין צק"י
חל"ד וג"א סק"א דנה שפסקין ציור"ד
ס"י קל"ו דצעי לאפרושי וי עונות והיא
כ"י יוסי דז' צקיון נחנה החורה הוא
רק לחימרה) שהוא לעולם ציוס כלות

המעריך.

לסדרות.

לסדר בהעלותך.

צצריהם הקדושים אלו

ידוע דצרי המדרש שמואל על המעשה
באבות עקביא בן מהלאל אומר
הסתכל צ"י דצרים ואין אתה צא לידי
עצרה דע ואין צאת ולחן אתה הולך
ולפני מי אתה עה"ד ליתן דין וחשבון
וכו' ומדקדק מניחא למה לי, ותי"ר
שמהסתכלות ואין צאת לצד עוד יוכל
ללמוד חזק והפסק עד"ש"הן צעון חוללתי
וצמחא יחמתי חמי וא"כ עלול האדם
לשגיאה ולחמא ואין לו כ"כ עונש,
והסתכלות השכי שקופו רוח וחולעה
יוכל להפילו צעעות של אותן האומרים
שאין דין וחשבון צמחא אשך הוא הולך
שמה, ורק הסתכלות צ"י דצרים ציח
מוכשר להלילו מכל עון ורשע ואז
חועיל לו הסתכלות ואין צא ולחן
הוא הולך להלילו מכל שום גאון ורעות
רוחא שהוא שורש פורה ראש ולענה
מהרבה גופי עצרה כידוע —

וע"פ צחנה זו מעולם לא רלו חכמו"ל
לחת

והאיש משה ענו מכל האדם אשר
על פני האדמה. צמחא נדרים גדול
מה שחמור צמשה יותר מצאצרהם ודוד
דאלו צאצרהם כתיב ואנכי עפר ואפר
וצדוד כתיב ואנכי חולעת ולא איש.
וצמשה כאמר ואנחנו מה — והנה לפי
הכוונה הפשוטה רלו חכמו"ל צזה לומר
שמדרגת ענוות משה היתה גדולה
צמעלה ממדרגת ענוה של אצרהם
ודוד, ולפי"ז קשה הלשון "גדול מה
שכאמר", ושנית הכי נכצד, הן אמת
נכון הדבר שאצרהם ודוד דמו עלמון
לכה"פ לדבר שיש לו איזה ממשות
ומליאות ולא בן משה רע"ה, אצל
לענין מדרגת ענוה צוודאי אין שום
חילוק אם גדולי אנשי שם כאצרהם
ודוד ע"ה מחדמים עלמם וכצזים וספלים
צעיניהם כגוש עפר וחולעת הניתן
לומרם תחת כל רגל או שצפיהם יענו
ויאמרו שהם כלל ומלאוה יחשבה ואין
לך מדרגת ענוה יותר גדולה מזה, לכן
נראה לי שלכוונה אחרת כוונו חכמו"ל

הפכים כנושא אחד, פעם משמש ומורה על ענין גדול וכשגב מאלד ואלד, כמו מה רב עוצד אשר לפנת לירחיק, ופעם על דבר פחות וקטן שאין לו שום ממש כמו כאן ואנחנו מה, והנה האיש אשר צו בחר ד' לרועה כאמון לשמו ולעדתו אשר ילא לפניהם ואשר ילך לפניהם להנחותם ולהראותם הדרכ ילכו צו ואת המעשה אשר יעשון, לריך להיות פי שנים צדומו פעם לריך להיות כך כאמון רבו דצרי משמן למשוך אליו בעצמות האהבה לצות העם לאציהם שצממים, ופעם לריך להיות חזק ומשמר לעמוד כעמוד צדל כגד מורדי אור הדת והאמונה ולא כאה ענוה יתרה כדצרי המפרשים הידועים על המרגום יוכתן הידוע כד חמי משה ענוותנותו לישועה צין כון קרא אחיו ישיע, ים ישיעך מעלת מרגלים, לכן גדול מה סכאמר במשה וכו', דהיינו אלל משה רע"ה מלינו המדרגה הגדולה שענוותנותו היתה במדרגת "יה". שה" יודע לשמש זה לעת הלורך ככ"ל, לא כן באצרהם וצדוד ע"ה שאליהם לא מלינו המדרגה פח"ח שפ"י.

לחת יתר שאת ויתר עז למדרגת מעלת ענוה של משה רע"ה על מדרגת מעלת ענוה של אצרהם ודוד ע"ה. אך אחרת אחת וזאת כוונתם, הן אחת שאצרהם ודוד היו ענוה ארץ היותם גדולים שיש באפסרותם אך ענוותנותם לא היתה נעצם רק אצרהם ה" לריך חמיד להסתכל מאין בא שאלם יסודו מעפר, ודוד היה לריך חמיד לשום ולל"ר כגד עיניו לאן הוא הולך וסוף אלם רמה ותולעה, ואם אומנם מלד אחד הועילו להם ההסתכלות הלזו מאוד מאוד להלילם לבל יפלו צרעת הגאווה ולהיותם ענוים גמורים ושלמים אך מלד אחרת מות צקיר להסתכל חמיד צאלו דצרים כדצרי מדרס שמואל הכ"ל, לא כן משה רע"ה מוצהר מין האנושי שענוהם לצפתו כמדו והיתה נעצו ולא ה" לריך לשום הסתכלות.

ונהירנא כד הוינא עליא שמעתי
 מפ"ק דודי הה"ג מו"ה אל"י
 קליין כ"י אצ"ד צהאלמין יע"א ציחור
 הגמרא הכ"ל, ידוע שחילת "וה" הוא כשני
 סזו. ודצרי

המעריך.

לפרקי אבות.

מבוא

במשנה. כל ישראל יש להם שואמר ועמך בודם צדיקים לעולם
 הבא ירשו ארץ נצח ממעי מעשה ידי
 להתפאר.

לא אחריך נקטיות ודיקדוקים שיטתם
 זאת המענה, הלא הם כתובים
 בקפרי גדולי המפרשים ז"ל ואענה גם
 חלקי צביאור הדברים, בהקדם המדרש
 ילקוט הידוע צ"י צמדצה, צ"ג דברים
 נחנה התורה, זאת, צמים, וצמדצר—
 להנה יסוד התורה ועמוד המלוות הוא
 האמונה שלימה שהצורה יח"ש הוא
 עילה כל העילות ומקצב כל הסבות
 והכל מחסו יחצרך וזהשגחה פרעית
 על כל צרי קלם מכ"ש וק"ו על וצמד
 סבריהם הוא האדם תכלית הילירה,
 וכך היא המידה, וכל מה שנוכל ציד
 האדם הוא, "סלו" יחצרך כי מידו
 הגדולה והרחוה זאת לו לאדם והוא
 הנותן לו כח לעשות חיל ורצ פעלים
 ורק על תנאי נחנו לו אם יפרוש
 ונחנו ללדקה ויעשה עם ננונו כמלוה
 עליו ואם לא אז גזילת העני צציתו,
 כי שולח יד צפקדון אשר הפקד חללו,
 והרבה שלוחים למקום ליקח ננונו את
 אשר לא כדת רק צמעל אשר נעל
 צכסף הקדשים אשר ה" לו להקדש
 לצדק הצית צית ישראל נשאר חללו
 ומי הוא האיש הידע את ד' ומאמין
 באמונה שלימה שעיני ד' לופית
 צכל הארץ וישים דברים חלו נגד עיניו,
 לא יסנח ויגיל צחת ד' לו הון ועושר
 צציתו שגם לדקתו חס" עומדת לעד,
 יתענג על רוב טוב שיוכל לחזק צרכים
 כושלות ולחנן ידים רפות, "נחון",
 כי הלא "נחון" ק"ק כל סוף חס" אם
 לא תתן לעני ולשאר דברים טובים
 יצוא בעל הפקדון ויקח ננוך ויתנו
 לרעך הטוב ננוך, ונמילא "ואל ירע
 לצדק צחתך לו" ותתן—ותחזור ותתן
 צצצר פנים יפות — וכמו כן תשאר
 טצח קדש צאצצה וצחדום נמילא
 חפץך ודבר דבר, כי הלא תאמין כי
 גם צששת ימים תעשה מלאכה מלאכתך

נעשה ומחצרך ע"י זולתך, דהיינו ע"י
 הקצ"ה, ונמילא "ציום השציעי שצח
 לדי חלס"ך", כי נואן דיהצ נזנא צכל
 ימי השצוע הן ידו לא קלרה לחושיע
 לך ולהיות עזרך ומגינך גם ציום ט"ק
 חף צלתי עשיית מלאכה, וכמו חלה
 הם כל חסר"ג מלוות אשר כלטוונה
 וצאנח צא חצקוק והעמידם על אחת
 יסוד וצקים אחד "ולדיק צאנונחו יח"י"
 כי צזה נכלל כל התורה ואידך פרושא
 ז"ל גמור, ולפיכך ה" עלינו לשצח
 לחזון הכל ולחת טצח והודי" לשמו
 הגדול צחם רק חלו קרצנו לפני הר
 סיני והרחנו את אשר הגדול וצאנו
 להאמונה שלימה ואף אם לא ה" ה"
 נתן לנו את התורה ולא היינו מוספים
 לשנוע צקול ד' עור, דיינו, כי דא צי
 כולא צי", מעשה יקשה לנו למה צאנח
 כלטונו על כל חסר"ג מלוות ה" ד'
 לנו צהאמונה לצד ונזה נשפוט וכחקור
 וכדע את כל, "צעשרה נאמרות נצרה
 העולם" כנגד עשרת הדברות וצדצרי
 הרנוצ"ן הקדוש שצחם נכלל כל התורה
 כולה, אונס הלא "צנאמר אחד" דהיינו
 חכבי ד' חלס"ך והוא הוא האמונה
 "יכול להצרות" ? וכדצרו הכ"ל
 אונס נשפטי ד' אונח לדקו "יחדיו"
 ושלושם חני יודע, אי צעית ח"מא
 קצרה, חצע"נו טעמא וחצע"נו קרה
 ח" כי הלא להאמין צאחדות הצורה
 יחצ"ש וצהשגחתו ורנחויו על כל נעשו
 נלווים ועומדים כל העמים וכל הלשונו
 אונס חנו צכ"י עם קדושו מצרכים
 ומצצחים חצ"ר צחר צנו וכל עם
 ורנחונו וכל לשון וקדשנו צמלותיו,
 כדי טע"כ נחלץ חושים ציחר טחח
 ויחר עוז "וצחש" האצצה הצוחרת
 צקרצנו לקיים מלות חלקינו, חחח
 טכית טע"י טמלווים ועושים חנחנו
 ככל מלותיו אשר לונו צפירוש יש
 לאל

ולא הקצ"ה לזכות את ישראל, שיהי
צאפשרות וזיכולת כל איש ואיש פרטי
ואישי בני לזכך בפשו וכשמותו גם
ע"י עניני גשמים אכילה ושתייה וכדומי
לפכך הרצה להם חורה ומלות, כחן
לכו הרצה ולוח אשר צחומר יקודתן
למען שגם על ידם נוכל להשתלם,
למען שגם צקולס המולצ ארלה נוכל
להגיע ולעלות השמימות, וזה "צמדצר"
כ"ל.

וזה כוונת המעשה כל ישראל יש להם
חלק לעוה"ב, דהיינו לכל אישי
בני יש רק חלק אחד לעוה"ב והגוף
והנשמה אינם באחיות לרווחת, רק חלק
בחלק יאכלו, אך צוה וצאיה אופן
יוכל להיות זאת, ועמך כולם לדיקים
לעולם ירשו "ארץ" אם ישתדלו להיות
לדיקים גם צעניני ארליות וגשמיים,
ואמר הדע שכן הוא, "כלל וטעם" הלא
גם הגוף הוא מעשה ידי יולד יולדו של
עולם ונעע יקרה וישרה אשר נעע
הקצ"ה וכל מה שצדק הקצ"ה לא צדק
אלא לכבודו ולעצדה, "מעשה ידי להחפאר"
לכן חרזה כל מה שצכתך שאוכל להחפאר
גם צועשה ידי זה שלל יהיה הגוף
צעוכי הנשמה ולא יעמוד לה לשענה
על הדך דרך צית אל ולא ימנע אותה
ומכליתם וסעודה צקודת, רק אדרכה
גם היא יהי צעורה מקודש צכל פעולותי
ועשיותי הגשמיים כ"ל.

לאל ידינו ללמד גם לאחרים חוצה
ועייכ יש לנו צדק "מים" חיים להסקות
ולרווח גם לאחרים את לוחם לדצר
די יערוך כווער לקחי וגוי כנחלים כטוי
וגוי ועוד רצות כהנה, וסלישי הכי
כצד, הלא דרשינן מקרא מפורש שאין
החורה מחקיימה אלא צווי שושים
עלמו כמדצה, ופרשו שכל מה שנהנה
אוכל וסיתה צעוה"י יהי צאופן סיכיר
ידע שגם צזה יחירה וגדלה וועלחו
על נפש הצהמה כי כל פעל די למענהו
ויראה הפח צסלו כאילו הוא לחם
וין השמים לחם אצירים שצכלע צכל
האצרים ונזין ומצביע גם את נפשו
כשמותו הקדושה חלק חלקי וועל,

וכבר האריך צזה חסיד האמיתי
בחוצה הלציות כי אלל צר
ישראל לא יהי חלק הרשות רק או
שהוא אסור או שהוא וולו כי נקיים
גם צאכילתו וולו די, לדיק אוכל
לסוצע "נפשו", והמללתי "כל שעה
שמוחר לאכול" שסוצר שהוא ווחר
לאכול ואין כוונתו לקיים צאכילתו
וולו "מאכיל לצהמה" אז אינו ונזין
רק את נפש הצהמית שבה כי לא
יהי אללך רק השני החלקים, אלל
"ושלשת" אם גם חלק השלישי חלק
המוחר יהי אללך, "חרד וחדל" אז
חרד וואוד וטע וטע למדגת צהמה,

ה"ק מענדיר שיק

מ"מ פה ק"ק גראסווארדיין.

לומר צכוונת רצינו הקדוש שהחמיל
צשלשלת הקבלה וקצלת החורה, היות
שרוצס

פרק א' (מענה אי) משה קבל
תורה מסיני וכו', אפשר

מגד ירחים

שרוצם בן כולם דברי הפרקי חצות
 ודברים צועלות ומידות עוצות שירכוש
 ויקנה כל אדם ונפשו, ואולי יאמר
 החומר האידך אפשר לאדם ילוד אשה
 קלר ימים ושבע רוגו לרבוש לנפשו
 מידות עוצות ומעלות רמות ונשגביות
 כמו אלה, ולחרץ זאת הקדים ושה
 קבל תורה וסיני, גם ושה רבינו ע"ה
 כמונו כמוהו ה"י ילוד אשה קרוץ מחומר
 ובכל זאת קבל התורה מיד הקצ"ה,
 ואם לא ה"י עלה על מרום פסגה
 השלימות האמיתי בקנין הנועלות ומידות
 אשר תפארת להם לבני אדם, צוודלי
 לא ה"י זוכה לכל הכבוד הזה, הרי
 שהצחירה היא כחומר ציד היולר ציד
 האדם להטותה לכל אשר יחפץ, ולא
 יצלך ומנו מאומה, אף אכחנו נשחלל
 בכל מאמלי כחנו לרכוש לעלמנו כל
 המידות והמעלות עוצות הספיות צאלו
 הפרקים כי רק צרלוננו הטוב תליא
 מילתא. — משנה ג') אנטויגנוס איש
 סוכו קבל משמעון הלדיק, הוא ה"י
 אומר אל תהיו כעצדים העשומשים את
 הרב ע"י לקבל פרק, אלא היו כעצדים
 העשומשים את הרב שלא ע"י לק"פ
 וכו'. דברי השלם הזה ע"ה כצר
 נחצטנו כל הנופודים ראשונים ואחרונים,
 מה ראה על ככה לסתא את לב
 העם ונעזרה ד' ומעשה הטוב והלדק
 צחקות קבלת שכה, הא כל התורה
 מלאה יעודים, ולחומר הדבר מפרט
 ראש הפרשנים רש"י ז"ל: שלא חומר
 אקיים מלוות צוראי כדי שיפסיק לי
 כל לרכי, אלא אצור מאהבה ויהי
 מורא שמים עליכם, לפי שאין שכה
 מלוה צעוה"י, ולפי זה לא רלה אנטויגנוס

למנוע רק מחקוות שכה צעוה"י אצל
 לא לעוה"י, אצל צלחת הקו"ש צמקומה
 עומדת' הא התורה מלאה יעודים
 זמניים, ואפשר לומר צכוות השלם
 הזה, כי נראה לי שיש חילוק וסדל
 בין שכה ופרק, שכה היא השלום השלם
 שמשלמים לפועל אחרי אשר השלים
 פעולתו ומלאכתו, ופרק הוא מלשון
 הלל פרום לרעצ לחנוך, וכדחמ"ל פריקות
 לחם, דהיינו חתיכות קטנות, ונקרא
 בן אס הפועל יקבל משכורתו ונצל
 הציה בחלקים חלקים קטנים קודם
 השלמה וגמר כל המלאכה והפעולה, וע"י
 הזהיר התנא שלא יהי האיש הישראלי
 כאלה העצדים אשר לא אמון צם ולא
 יתנו אמון להצעה"י שישלם להם שכרם
 ושלם אחרי כלות העבודה, זה הדרך
 לא נאזה לעצד של צו"ל אף כי לעצדו
 של חרון אולם מלך מלכי המלכים
 הקצ"ה, רק נה"י באצדים הטובים
 והישרים אשר יתנו הצטחה צאמונת
 אדונם שלא יקפח שכרם וישלם להם
 שכרם ושלם אחרי כלות העבודה,
 ולפי"ז לא עלה מעולם על דעת התנא
 הקדוש להזהיר שלא נעצוד את צוראנו
 צתחוות קבלת שכה, הן שכה עוה"י
 והן שכה עוה"י, רק שלא נה"י כאותם
 העצדים הפהותים והקדושים אשר מורא
 יעלה על ראשם שאלונם יקפח שכרם
 ולכי ישחללו לקח השכירות - מקודם
 מעט מעט — וזה מישוץ דיקדוק גדול
 שיש לדקדק דברי התנא צאמורו אלא
 היו כעצדים העשומשים את הרב שלא
 ע"י לק"פ, אלא מי הוא זה ואזה הוא
 העצד אשר יעצוד שלא ע"י לקבל
 פרק ושכה, ולפי דברינו הנ"ל מוצן

היעז.

צעת עוסקנו בחורה ותפלה וע"ד זה יש
 צאפטרות כל איש ואיש מואסי ישראל,
 אף לאלה אשר לא זכו לראות צמאור
 סתורה או רחיים על לווארס ואין עתותם
 בידם לעסוק יומם ולילה בחורה ועבודה,
 לעלות בקודש צמעלות השלימות האמיתי
 העולם בית אל ולזכות לחיי עד, ואחרי
 הדברים והאמת האלה י"ל בכוונת
 רצונו הקדוש עליו השלום, בודאי הנני
 עליי שהם מועטים הח"ח והלדיקים
 היושבים בד' אמות של הלכה ודבר
 אין להם עם אדם והכלי החבל, עליהם
 אין שום שאלה איזה דרך יצתו ויצרו
 להם, הלא כבר נצחו וצברו להם דרך
 אשר אין עוב מנונו, אבל איזה דרך
 יצור לו "האדם" המון העם אשר בשם
 אדם יכונה (להיפך מנני עליי שהם
 בצחינת "איש") וצוה אפרו יזכו הם
 וצא השוזה "כל שהוא תפארת לעושיה"
 (עיין צו"ש שרצים וכן שלמיה גורמים
 כן) ותפארת לו מן "האדם" דהיינו
 ישתדל ויתאמץ בדרך סגולה ויאם לו
 בהיותו מקוב "האדם" יהיה צו גם
 מדעת קובו ויהי לתפארת לעולם חן
 ושכל עוב גם צעיני העושה, דהיינו
 הצורה, ע"ד בכל דרכי דעה ושוותי
 ה' לנגדי תמיד ככ"ל.

מ"ב מ"ב רבי אומר איזה דרך יסרה
 סיפור לו האדם, כל
 שהוא תפארת לעושים ותפארת לו מן
 האדם וכו'. וכבר נתקשו המפורשים ז"ל
 מה זה שאלה איזה דרך סיפור לו האדם,
 האם צרפות האדם וצלונו תליא מילחא
 לבחור ולצור ולצבור לו דרך יסר צעיניו,
 הלא מושבע ועומד הוא לילך בדרך
 אשר תורהו סתורה הקדושה, וגם
 התשובה "כל שהוא תפארת לעושים
 ותפארת לו מן האדם" היא לכאורה סתומה
 וחתומה, וכלענ"ד על פי מה שהאריכו
 הספרים הקדושים ז"ל לבאר הפקוק
 בכל דרכי דעה, שכוונת הדוננו הו"ל
 החסיד עליו השלום למלפניו דעת
 ולהודיענו שלא די אס רק צעת עסקינו
 צעינים רוחניים, צחפלי שמים ועיני
 קדושה כמו חורה ותפלה וכדומה שאז
 תהינה ממשצותינו וכוונותינו לרורות
 ודבוקות ונתיבות קודש להש"ח, רק
 גם צעת עסקינו צעיני חול עיני
 רשות וחפלי עוה"ז כאכילה ושתייה
 ומשא ומתן כדומה תהיה כל מגמת
 חפלינו ועיקר ותכלית כוונותינו לעשות
 נחת רוח ליוצרינו כעצמא צש"ע או"ח
 ק"י א"י וע"ד זה יש לאל ידינו לעצור
 את צוראנו תמיד בלי הרף ורש"ן לא לבד

עוד באופן אחר

ישכח לדאוג ולעשות פעלים גם לעוצה
 ואשר הכלמי של שאר בני אדם אף
 בני חלוק ללמד חושים צינה ולהדריכם
 בדרכי ה' אף שעל ידי זה ישאר מנוח
 לחורבנית בהשתלמות עלונו, וצאו על
 חקר דבר ונמנו וגמרו פה אחד שזה
 האיש יתחיל רצוי צעיני חלקים שישתדל
 לתת מקורו ולהקשיע מוטו גם לאחרים

שזם

כבר עמדו על הנוחק גדולי הקרי
 לב איזה דרך יתח עוצה
 ורצוי צעיני ה' אס להיות האדם
 מוצל ומופרש מכל בני חלדו ולדאוג רק
 צעד השתלמותו שילך תמיד מחיל אל
 חיל במדרגת ההשלמה והזדככות כפשו
 עד שיהי כאחד מלצא מרום צמורס,
 או יתח שאת ויתח עין להאיש שלא

מגד ירחים

שזה כל האדם ולכך כולו, ורח"י לדבר
חנוך ואברהם אבינו ע"ה, ועל קוטצ
מרכז מחקר זה חסודצ גם שאלת רצונו
הקדוש בשאלתו איזה דרך ישרה שיצור
כח"ל, והבן.

למילה.

לדורותם, וכבר דקדקו המפורסם מהו
הלשון "לעשות את השבת" ולכאורה
מיוחד הוא ואין לו מוצן, אבל לדעתי
שהחורה הקדושה רולה להזכיר ולזרז
אותנו שלא די אם רק חנכו לעלות
נשתדל ונחלוצ לשמור את השבת
כהלכתה רק נשתדל ונחלוצ ג"כ לעשות
את השבת לדורותם, שגם הדורות הבאים
אחרינו כמונו כמוהם ידקדקו בשמירה
שבת קודש בכל פרטיה ודקדקיה ונקט
שבת וס"ה כל המלות. (ויש להמליץ
זאת באומרם ז"ל עיקר תולדותיהם של
לדיקים מעשיהם הטובים, דהיינו תולדות
בעלי מעשים הטובים הנה עיקר תולדות
של לדיקים כי אם התולדות של הלדיקים
לא יתקנו ח"ו כהוגן ובשורה למה
להם ללדיקים תולדות כאלו) וידוע
שאלה וראשון ה"י ח"ה ע"ה ששם לו
למורה להדריך את כל באי עולם בכלל
ובניו יולאי חללי צפרע על צרכי הדת
והחמורה ולקרבנות לבס לאציהם שבשנים
ובחמם מלינו שצכל זכיות ולדקיות ח"ה
ע"ה לאחל הקצ"ה כלי מחזיק צרכה לשבחו
אלה במעלה זו במאמר הכחוד כי
ידעתינו למען אשר ילום את בניו ואת
ואת ציתו אחריו ושמו דרך ה' לכן
בכוונה רבה תקני חמול שצרך האצ
בעת קיום מלות מילה כוסה צרכה
אשר

בנוסף

צרכה אשר קדשנו וכו'
צבריתו של ח"ה יש
לדקדק מה נשתנה מלות מילה וכל
שאר מלות שבתורה שנוצצ הצרכה
להזכיר המלות צפירות? ידוע שכל
קיום ועמידת דת הישראלי חלוי צמיוך
הצנים על צרכי התורה והיראה, כי
מה יחרון לאדם צכל עמלו אם הוא
לעלמו הולך בדרך הטוב והישר ועיניו
עמו מראות לראות ולהתבונן בצרכי
וההלכות צניו וצנותיו ולא ישתדל
להדריכם ג"כ בדרך זה לזרוע ולהשתיל
על תלמי לצותם לימודים ומוסרים טובים
ונכוחים, אזי דור הולך ודור חדש בא
אשר ח"ו לא ידע צין ימינו לשמאלו
מה ה' ותורתו הקדושה דורשת ונחתה
לא כן אם האבות ישתדלו ויתחללו
צכל עמו להסקות ילדיהם מרחם ומשחר
על ילדותם מים חיים ונחמנים הטובעים
ומקור קודש כ"ד ספרי קודש ומצא
חפרה סרים חמוצי"ל בעלי הש"ס ומדרש
והבאים אחריהם דור דור ודורסיה אז
צודאי לכלל לא חמעד אשורם ולא
יעו מני דרך במאמר המולך החכם;
חנוך לנער על פי דרכו גם כי יקין
לא יסיר ממנו, ובמקום אחר ציאתי
צזו מקרא קודש קטה ההבנה ושמו
צכ"י את השבת לעשות את השבת

אשר קדשנו וכו' להכניסו בצריחו של
 א"ל, בללותם בזה להעיר ולהזכיר את
 האב שאל ידמה בנפשו שכבר עשה
 וקיים בזה את כל מה שמוטל עליו
 בחובת צדיק, רק ידע ויצין ויתן על לב
 שבקיום מלות מילה לא עשה רק

לנשואין.

קרא ה' את האדם צעם אדם, הלא
האדם נורכב ומחומר ולורה ויחזר כבוד
ויקר ה' לו להאדם אם יקרא לו שם
שמונו על חלקו המעולה והנשונה
דהיינו הלורה והנשונה חלק חלקי מועל
משקרא צעם אדם, המורה על חלקו
הפחות והגרוע "כי מלדונה לוקח",
וציאר הוא ז"ל שחזר כונת הדברים אלו
דנים, והיות שתכלית הנכלה וחפץ
הנדרש מהאיש שישתלם עליו צעוהו
ויהפוך מחומר חותם ש"ה גם גופו
קודם לה' וזאת הוא חומות יתירה
ומכנס ומלאכה גדולה כשגבה ומפוארה,
לכן יתר שאת ויתר עוז וכבוד להקרא
צעם אדם המורה ומעורר על חב"תו
הא חונת צישראל שיש לו ע"י החורה
הקדושה חלעי להשתלם עליו, חבל
בחינות העולם עכ"ס אשר לא נגה
איר ה' עליהם וכעורים יושקו צאפילה
בלי חורח ודת אחת להם צאמת לא
יאתה השם אדם המורה על פחיתות
ואדומה ולסם יתר נאה ויתר כבוד
להכנס צעם אים וכדומה, ע"כ דצרו
הקדושים והמחוקים צעינוי לשון קלח;
ובכל החזיון הזה יש לצאר המואמר
הנ"ל, הן ידוע ומפורקים שיעקר ותכלית
הנכלה והמנוקש ואיש הישראלי צנשוהין
לצנות

אעשה לו עזר כנגדו, בגמרא וסוצא ברס"י ז"ל, זכה עזר לא זכה כנגדו, וכבר האריכו המפורשים ז"ל למעניתם לזכר מה הוא העזר ומה הוא ההתנגדות וגם אנכי הלעיר חלקי אונתה כפסי בהקדם מאמר הגמרא צוערצא כי הוה נסיצ אינש איתתא אמרו ל"י ואלא או מולא, ואלא שכלאמר מלל חסא מלל טוב, או מולא שכלאמר ומולא אי נר נמות את האשה, והמאמר הזה אומר דרשוני וסיו, ובהקדם עוד מאמר אחד לכתוב ז"ל וז"ל אומר ר"א כל איש שאין לו אשה אינו אדם שכלאמר זכר ונקבה צרא אוחס ויקרא אוחס אדם, וגם צמאמר הזה יש לדקדק עוצא, אי' האך אפשר להחליט שאיש פלוי אינו צגדר אדם וצמא איפו נפל היא מליש כסוי צעניכי אדם צי' הלא ר"א גופא מכריהו ונחארה: לפני כן צמאמר איש צמאנו "כל איש" וכו' גי' צמאנו את עצמו ולשונו, פתח צליש "כל איש" וכו' ומקיים צאדם "אינו אדם", הלא דבר הוא, ולהבין דצרי חכמים וסידותם כ"ל עפ"י מה שציאר היע"ד מאמר הגמרא אחס קרוין אדם ואין אר"ה קרוין אדם, היות שלכאורה קשה מדוע

מגד ירחים

לזנות צית בישראל ושהי' לו האשה
עזר וקיוע זהסתלעות ושליוות האמיתי
לכן איש פנוי אשר חקר לו האמלעי
הזה להגיע ע"י לשליוות המצוקס
לא יוכל להכנות צסס "אדם" דייקא
ככ"ל, וע"ז רוצו ג"כ צכי מערצא
צסאלס מלא אז מולא, דהיינו אס כל
כוונתו וחפלו זהנשואין לישא אשה
לסס ה' ככ"ל ואין לו סוס פנייה
וכוונה אחרת ועל נשואין כעין דא
יאמר הכחוצ "מלא אשה דהיינו סתה
אשה צלי סוס כוונת ופנייה "מלא עוצ",
או יס לו כוונה ופנייה אחרת צנשואין
מוון, יופי, וכדומה, ועל נשואין צזו
יאמר הכחוצ ומולא אכי מר נמות
העולס ואשר ה" עד עתה כמוצן. (*)

ענינים שונים.

(א) **ירמי'** ל"ע ח' ואת צית העס
פרס"י צתי כנסיות, ותינוה
צגמרא (סצת ל"צ) אמרו צעון צ'
צצרים ע"ה נותיס על סקורין לארון
ארכא ולצית הכנסת צית עס. ודחק
לחלק צין עס להעס ול"ע.
(ב) **שמואל** ח' ע"ו וגס כלח
ישראל לא יסקר ולא
צארץ עיי"ס.

שדמה אהרן ווערטהיימער

בעה"ק ירושלים תוב"ב.

דברי

(*) הדעות הזה וגס סלפנו למילה כצר הוה צדפוס צספרי
"דצר צעחו", אך יען סספרי זה אינו ציר רוב סחיני "הונגד ירחים" נחתי להס יד
וסס גס פה למוען "יתענגו גס הס על דצרים ככותיס וישרים אלו ת"ל, —

דברי חכמים וחדותם.

איש באחיו, וזאת תורת המוסר כלנו
 בני איש אחד נחנו אם זאת נשנן
 ונחקור מה יאות לרדוף השלום ולבקשו
 ועבדנו נחנו נעבור חלולים וזוהרים איש
 נגד רעהו בחרב חדה ולא לקראתו
 לבצעו חיים, וא"ת וזה הפסד ילוח מזה
 דע כי נחנו פשענו ומרינו אם אין לנו
 נחשבים באיש אחד כפי רש"י על קרא
 פרשת יתרו ויחן שם ישראל אז אחת
 לא קלחת והבן. ותכלית כל מוסר הוא
 בזיון עיר על חלה לא חזנה רק עם
 השלום כמאמר רז"ל ציווא ע"י לא נחזנה
 ירושלים אלא צביל שנחת חנם ומחלוקה
 שם ציניהם ויוצן מאליו כי אין ללפות
 לראות צבניה צלעדי שחקר הקצנה
 ועין מדרש נחומה פרשת לו ואף
 הגליות אינן מחכמות אלא צלום
 שאלו שלום ירושלים, ומה נעים ומחוק
 לחך מה שפירש ידיד נפשי קרב הגאון
 מלודאש כ"י צקשו ילקוט הגרשוני ח"א
 מקרא קודש צפ"י וילא "ויקרא יעקב
 שם המקום לזו ואולם צית אל
 שם העיר לראשונה" ויפלא הדבר לעין
 כל רואה מה רלה הכחוצ לקורנו בזה
 באמרו שם"י נקרא לזו לראשונה ואמר
 כי פרי "הלוז" "האזעלנוסס" היא גוף
 אחד צלי פירוד רמז יש צו לשלום
 ואחדות (וע"כ כתב רמ"א צלכות-ר"ה
 שלא לאכול אגוזים ור"ה ואילך דאגוז
 ציגמי מעט כי צאלו ימי הביקור יוסר
 משוקן ומחועצ אם עושה כמשל האגוז
 להחפרד זה מזה והבן.) וזה"ל ויקרא
 יעקב שם המקום צית אל הכוחה עוד
 נכון

בבורות דף ח' ענין הוויכוח
 ריב"ח עם קצי דצי
 אחינא צטאלה זי"ן וז"ל אמרי ל"י איח
 לן צירא צדצרא עיילו למחא ח"ל איפסלי
 לי חצלי דפארי ואיעיילי ע"כ. כל
 העובר על מאמר הזה ישחיוס ומחיס
 אכחנו על מראה הכוראה הלועה צווכה
 החכם הזה עם קצי דצי אחינא וראשון
 לצעלי מפרשי אגדה זאת רבינו מרש"א
 ז"ל אשר הכף ידו צעים רוחו ודרך
 קסתו כחיה צ לחקות על רמזי חכמו"ל
 לא הסיצ ידו מלצאר וצהרצה ענינים
 שם העקוב למוסר והרכס לצקעה,
 אכן לא ילא עוד ידי חיצה ציאר כל
 חזירא וסניס עוד מוקיס להחגדר צו
 על כן אמרתי אענה גם אכני חלקי
 אמרה נפשי. כצר ידוע מעלות והפלגות
 השלום אשר עליי אמרו אם אין שלום
 אין כלום וסמכו על מקרא קודש עושה
 שלום וצרא אח הכל ולא ואלא הקצ"ה
 כלי מוחזיק צרכה אלא השלום וכמה
 גדול כחו של השלום לא ולמד ממומארם
 אפילו ע"י הקצ"ה מוחל להם חיצר
 עלצים אפרים הנח לו חלק לצם עמה
 יאשמו. — והמללתי רעיון הזה צפירי
 מוסר ג"פ נחנו. — כלנו בני איש אחד
 נחנו, נחנו נעבור חלולים, נחנו פשענו
 ומרינו אחת לא קלחת. ודעתי כיוון
 המוסר כי אם נשנן אל לבנו שצני
 אל מי כלנו ואצ אחד לכלנו הרעיון
 הנשנן הזה יעורר אותנו לאהוב את
 כל אחד מישראל אהבה עזה כמאמר
 המחזה הלא אז אחד לכלנו מודע נצגוד

מגד ירחים

צירא היינו ירחים שחיה צאר וים
חיים וקור כל העונות והלחות אשר
היא בעת "צמדצרה" מדבר וליה
"עיליכהו למחל" תפעול שתכנס עוד
צגד הסליחות להיות נכונה "עיר"
כמקדס, וע"ז השיצ להם אם תוכלו
לעשות נסובין היא דבר נפרד ואינו
כדבק לחצרו חצלים, הכונה חצלי
האחדות והשלום אז נזכר לאור מדע
צלין צ"א.

נכון יהי צית די צראס הסרים, ואולי
ליו שם העיר לראשונה פירוש ראשון
חחלה לריך שיכונה שם העיר ליו
שסוכנים יחד צסלום וצאהזה ואחדות
ורעות ורק אז ארמון על חלו יקם
צצ"א דפח"ח וס"י. וצזה יס די לצאר
נאמר הנלצ למערת דרשינו כי ידוע
שירושלים צסס עיר יכונה זאת העיר
כלילת יופי ועתה צעוה"ר למדבר שמונה
היתה, וע"כ התחכו צסאלחם חית לן

יצחק קריין מסאטמאר הנ"ל.

ית"ש. וע"ז הזהיר הש"י נתן חתן לו
ואל ירע לצבך צתחך לו ר"ל שלא חסי
קצת הנתיבה מה שירע לצבך ואיך
יכול לקבול כי אז אין זה לדקס צאמת
יעי"ש. וז"ב הכי רצ אדם יקרא "איש
חסדו". ר"ל רוצ צ"א העושים לדקס
כ"א מהם אינו נקרא איש חסד רק
איש חסדו (צבינוי הסחר לעלמו)
כלומר עושה חסד לעלמו. יען אינו
נותן רק לאשר ירע לצבו ואינו יכול
לראות צלערו של העני, אצל "איש"
"אנוכיס" שעות רק למען המלוא ולא
ירע לצבו צתחו, מי ימלא כי כועט
הוא רחוק המליחות, יען דבר זה
נעוץ צעצע צ"א להיחס לצצ ולהלעער
צלרת אדם כמורה. — — — וזה צסאלו
את שלמה דוקא לפי דבריו שקשה
למלא איש אנוכיס כזה, א"כ עד
היכן כחה של לדקס, ר"ל מה יעשה
צ"א שסכל ידעו שנתנתן הוא רק
מכחה מלות של לדקס ולא נחמה
קצת אחרת, וע"ז השיצ לאו וראו מה
שפירש אצל ר"ל דסע"ס דבר זה צאיזה
אופן

ב"ק דב"ב יו"ד. צי שאלו לשלמה
צ"ד עד היכן כחה של
לדקס א"ל לאו וראו מה שפירש אצל
פזר נתן לאציוכיס לדקסו עומדת לצד
ע"כ. — ולכאורה אין לה ציאור כלל
מה זו שאלה ומה זו תשובה, גם למה
שאלו דבר זה לשלמה דוקא. — והנראה
בהצגת הדברים צהקדס לצאר סבתו
(משלי כ. וא"י) רצ אדם יקרא איש
חסדו ואיש אנוכיס מי ימלא, שאין לו
ציאור כלל, ואש"ל עפ"י"ש הסקיד צעל
חוס"ל ז"ל פ"י הכי נתן חתן ואל ירע
לצבך צתחך לו. כי ע"פ הרוב הנותן
לדקס לעני הוא מקיצת רכות הלצ כי
יחס לצבו צראותו אחיו האציון הולך
לצוט קרעים, צלות ומעולאים ונפשו
צרעה תמוגג נכמרו נחומיו יען אינו
יכול לקבול הלער הזה וע"כ הוא נותן
לו כדצת ידו, וצאמת אין זה לדקס רק
פדיון נפשו אשר אינו יכול לראות
צלרת בפס העני וכדי לדחות לערו
הוא נותן וא"כ הוא עושה לעוצת עלמו
ואת נפשו הוא גימל, לא למען המלות

לא ה"י נחצ"ש כי טובת העני הוא
דורש, וז"ש הכי "פזר" נתן לאציונים,
ר"ל צעה שנתן לאציון הוא החאצ
לשאל יוחר רק שיצוס, לא נתן לו רק
כפי שאלתו לדס אך פזר לו הרבה
יוחר נכפי שאלתו צפס, אז לדקתו
עומדת לעד כלומר אז נודע כי לשס
לדקס הוא נתן וזה הוא איס אמונים
וזו הוא כחה של לדקה. והדברים ישרים.

אופן שה"י הלדקה ע"ד אמת כיכרת
וכידעה. כי הנה הצדל יס צין הנותן
נחמה רבות אלצ להנותן נטעם המלה
צלי טובת עלמו, כי הראשון לא יתן
רק כפי צקסת העני כמה שישאל נמנו
למען יפטור אותו וילך לו אעפ"י שידע
שהעני לריך לו יוחר רק שהוא צוס
לשאל כ"כ, לא כן הפני הוא נתן לו
כפי מה שנתן שה"י צרכנו לשאל אלו

ישראל מענענענבוים

דומו"ץ.

בחראסמקוב (גאליציען).

מגד ירחים

דברים אחדים אל ההותמים היקרים!

(א) קודם כל דבר הנני לבקש ממעלתכם שאל תאשימוני ואל תדינוני לכף חובה ע"ד איחור צאת מחברתי זו מחברת אי לאור עולם ממועד אשר הקבעתי לה היא תדעו, הלא תבינו „שכל ההתחלות קשות“ והסיבה הלוו היתה גם בעברי נפש האיחור. כמה וכמה התפרקאות עדו עלי עד שמצאתי את שאהבה נפשי דפוס הגונה ומוכשרת בכל עיני ופרטי, אכן עתה הרחיב די לי ויהי לבכם נכון ובטוח שאי"ה מהיום והלאה יופיע „המגד ירחים“ בהדרו בעתו ובזמנו המוגבל והקבוע, דהיינו בראשית כל חודש וחודש.

(ב) הנני אמצא את עצמי מחויב לרחוק בנקיון כפי קבל כל עם ולתת דין וחשבון לפני מעלת כבודכם הרמה על שנותי את טעמי והוספתי על מחיר „המגד ירחים“ מאשר הקצכתי בראשונה בהכרוז אשר פרסמתי במכתבי העתים, וטעמי ונימוקי עמי בזה, שהפרותי מתחלה על המדה ועשיתי חשבון שלא מדעת בעלים, דהיינו הבעל דפוס, ובפרט שבחפצי ורצוני לתת לכם תורה מפוארה בכדי מפוארה, מחברת גדולה ורחבת ידיים כלולה ומשוכללה בהדרה, בנייר יפה ואותיות מוצהרות ומאירות עינים כאשר עיניכם טהורות תחזינה משרים, ובכל אלה הכריחוני ואלצוני לצאת מן גבולי הראשון „וההכרת לא יגונה“ יאמר המאמר הקדמוני, ואקוה שגם חותמי הנכבדים אל ידקדקו עמי דקדוקי עניות ובגלל ההוספה הקטנה של 15 צ"ל לרבע אל ימשכו ידם ממני, בפרט שלא לטובתי ולהנאת עצמי עשיתי זאת, רק לטובת קיום ועתידת המ"ע. אכן אלה מהחותמים היקרים אשר הטיכו ברצונם לשלוח לידי את כסף החתימה במוקדם, בוודאי דין הוא שיטלו שכרם ויקבלו אי"ה המ"ע בכל משך עת חתימתם לפי המחיר הקצוב בהכרוז. —

(ג) עוד מילה בפי עמי לאמור תשואות חן ותודה וברכה לכל אלה החכמים השלמים ושאר למודי די שלומי אמוני ישראל אשר מהרו לקול הקריאה לבוא בעזרתי בתורתם חכמתם וכסף חתימתם, וגם לרבות לאלה אשר הבטחוני בכמו אלה לעתיד כי ת"ל רבים הם אתי הן ממדינה והן מחו"ל הן רבנים יושבים על מדין בקהלות גדולות

מגד ירחים

גדולות ומפארות והן דרשנים ומגידים מהוללים הבהנים פאר
בחבורות שונות אשר תכליתן ותעודתן להרם קרן התורה והיראה
ושאר יחידים סגולה אוהבי תורה וחובבי תושיה אשר כתבו ידם
ובאו להסתפח בנחלת „המגד ירחים“, אות הוא לטובה שפעלי
מצא ת"ל חן ושכר טוב בעיני כל מביני דבר לאשורו ותפילתי
לא ל גומר עלי שאל יבושו בי קווי וישלח לי עזרתו מקודש שאוכל
לבצע זממי אשר החיותי, להגדיל תורה ולהאדירה וחפצי חפץ
הקודש בידי יצליח ברצוני וברצון כר יראי ר' וחשבי שמו הגדול,
אמן כן יהי רצון.

שערי תשובה.

לרה"ג מו"ס שלמה אהרן ווערטהיימער צעה"ק ירוסלים
ספרו היקר „צתי מדכסותי חלק ד' אשר הטיב לכדנו בו קבלנו סיווך לכלות הדפסת מחברתנו זו לכן אין לאל ידינו לדבר בעת חירות טבעו ועוצה ח"ס צמחצרת הצאה כמלא כלונו העיסוק. תשואות מן חן להדריג כ"י על המנה היקרה, ואל לכדנו גם לעתיד צד"ת כיד הטובה עליו — לרה"ג מו"ס פלך יונגריין בא. — סאנטוויא. הנני מצרכים אותו צזה צצרכת מו"ט! — לרה"ג מו"ס ישראל טענענבוים דומו"ל בחבראסמקוב (גאליציען) גם הדצרי הלכה אשר שלח לידינו מלא מן ושכל טוב צענינו, חמנס צכל זאת לא נוכל ליתן להס מקום צמעח"ו, כי חוקס חקקנו וגזרס גזרנו סצל כעצור וצל כגע צמעח"ו צגצול הסלכי כלל וכלל לא, יען סכצצ מחניקס לתפארת צמדינתנו מ"ע לחקר הלכה ולפילפול ה"ה הו"ע „חל-חלפיות“ צעיר וואלענן, מולאו לאור סול ח"ס ופוסקס וכמעט כל גדולי מדינתנו בלע"ס ירילו חליו חגרותיסס ואין מלכות נוגע צצצרת, כמלא כ"י — להצצני המופלג וכו' מו"ס יוסף צוויבער בפשווארסק (גאליציען) קוטיחו חמנס כאה, חצל לפסקמס ח"ס מעטס סכ"ל ח"ס כהער ינוח ד' לנו מעט מהמון ערדוטינו כטיצ למעלתו כ"י חירון מקסיק צמכת צוחד. —

לרבני הגדולים: מו"ס שמעון שפירא חלצ"ד בראדויטין, מו"ס עזריאל יחיאל רובין דין עלוין ומ"ט במיהאלאווטין, מו"ס אברהם אבא הירצל ומ"ס דניאל פרוסניטין שטיינשניידער מ"ט בפרעסבורג, ולסחכמיס ססלמיס מו"ס מרדכי דרוקער בסמריא ומ"ס יעקב אשכנזי בקראקא, למחמריסס הסחוכמיס נחכה צכליון עיניס. —

לח"צ המופלג וכו' ח' צ' בפרעסבורג. חס חמנס לפי דעחיו אין לו לצחור לעסוק רק צחקר הסלכה

מגד ירחים

מז"ה ישראל מאיר גליק בקעומארק.
מחמת טרדות לא זאלנו עדיין לכלל זה
למלא כלונכס טעו. ח"ה בקרב הימים.
לרצים וכן שלמים. הננו למלאות
בקשהיכם ונשלח לכם מחצרת הנוכחי
לדוגמא, אלזל בקשה ונכס, אם לא
תאותו לזול על תחומם, שתואילו לסלוח
לנו בחזרה המחצרת הנשלח או מחירו.
לסרצנים הגדולים ושאר יראי ה'
וחוספי טעו שליט"א אשר צרכוני צצרכת
"ללח ורכז" לעבודתו ולמלאכתו מלאכת
הקודש, הנני אומר זזה חודה וצרכה,
ברך לקחתי וצרך חסיז להם.

החלכה' אלזל היות טצזומינו תפרחנה
לתפארת כמעט צכל היציבות הגדולות
חצרות ומחצרות טונות אשר תעודתן
ותכליתן לתרחיז גם ידיעת האגדה
בקרב צני היציבה, וצודאי הוא צתקמות
הרצנים הגאונים תופסי ורלסי היציבות
כ"י. לא נוכל גם לחננו לתחנגד
להסתדלות זה, ונקצל צרלון דצרי חורה
נאותים ומוכשרים גם ומחורי חנה, רק
צבקם טלח יפריזו על תודה ולא יעשו
מהעיקר טפל ומהטפל עיקר וד"ל. —
לרס"ג בם'. - וואראליא, לרס"ג
ביאנקאוואטין לסחצרך סרצ הסריף וכו'

לוח התיקון.

דף י'	ע"ב שור'	ל"ד	טעות	אבוד	תיקון	עבוד
"	"	"	"	אולם	"	עולם
"	"	"	"	כאבדים	"	כעבדים
"	"	"	"	בתתוות	"	בתקוות
"	"	"	"	והקרועים	"	והגרועים

דבר בעתו

כודל דרשות. דרושים וביאורים
עד כל מועדיה ומעוראות החיים
(מידה ונשואיז חנוך ביהכנ"ס
וכו') מאת שלמה כדיון (מערד
"המגד ירחים")

מחירו 50 קר.

ולחותמי "המגד ירחים" 25 קר

נמצא להנות אצל המחבר.

מענדיל ווידער'ס

בוכדרוקערייא אין מ.סיגעט.

עמפֿיעהלט זיך צור אנפֿערטיגונג פֿאן פֿערשיעדענען
דרוקסארטען זאוויא :

ווערקע, צייטשריפֿטען, טאכעללען, האנדעלס-אונד לאנד-
ווירטשאפֿטליכע דרוקסארטען, יוקסען, בריעף-פאפיערע,
קאווערטס, מעמוראנדומס, פֿערלויבונגס-קארטען, האָב-
צייטס איינלאדונגען, אדרעסס-אונד וויזיטקארטען, רעכ-
נונגען, קארעשפֿאָדענצ-קארטען, אפֿפֿישען א. ו. ו.
אין אללען שפראכען ביא שענסטער אויסשטאמונג

צו דען ביליגסטען פרייזען.

מחברת: ב.

ספר

מגד ירחים

מ"ע לתורה ולתעודה. לפשט דרש
ואגדה המושכת לבו של אדם ומקרבו
לאביו שבשמים.

יו"ל מדי חודש בחדשו בעזר-וסיוע חכמים וסופרים
מובהקים

ממני ה"ק שלמה קליין.

בתוך עמי אנכי יושב פה מ-קערעסטעש והגליל יע"א.

חודש תמוז.

שנה ראשונה.

טבת תרנ"ה לפ"ק.

מחירו במדינת אסטרייח-אונגארן לרבע שנה 75 קר' ולשאר ארצות 1 1/4 מארק

MEGED JROCHIM
Herausgeber,
RABBINER S. KLEIN in M.-KERESZTES.
Com. Bihar, (Ungarn)

בדפוס של הרבני הנגיד
מ"ה מנחם מענדיל ווידער נ"י
מ-ס י ג ע ט.

דבר אל החותמים היקרים!

בראש דברי להמחברת הא' של עתוני אשר בשם "מגד ירחים" פי יקבנו, אמרתי עם הספר וגליתי דעתי ורצוני שכל מגמתי. תכלית והשתדלות בהוצאת מ"ע זה לאור עולם היא להרים קרן ידיעת "האגדה" ולתת לה מהלכים במחנות ישראל. ומוצא שפתי שמרתי וקיימתי, כי המחברת הזו באמת כולה מוקדש לתורה ולתעודה וכל ענין אחר אשר בשם "תורה" לא יכונה לא בא שער". אכן מעת שלחתי ספרי הנ"ל החוצה, חלקתיו ביעקב והפצתיו בישראל, קבלתי המון מכתבים מכל עבר ואפסיים הן מרבנים יושבים על מדין והן משאר שלומי אמוני ישראל אוהבי תורה וחכמה, אשר בכללו של דבר יתנו לפעלי צדק על אשר העיר ד' את רוחי לבנות בית בישראל בית שמגדלים בו תורה דרש ואגדה. אך באיזה פרטים דעת אחרת עמם ויגלו את אוני עם הספר שנמשש בשאלתם שמכרעדי חדושי תורה במלוא מובן המילה, יבואו "בהמגד ירחים" גם שאר ענינים הנותנים טעם לשבח ותפארת הם למ"ע עברי. והיות שמעולם לא עברתי על דברי חברי, ובפרט שחוב גדול מוטל על כל מעריך מ"ע לבטל דעתו ורצונו מפני דעת ורצון חותמיו ולמלא כל מאווי נפשם. אם אינם מתנגדים ח"ו נגד הדת. גמרתי אומר להעטיר את תוכן עתוני בשני ענינים כאלה המוכשרים ומסוגלים באמת לרומם דגל הדת והאמונה, דהיינו מכבד חלק התורה אשר יהי גם מהיום והלאה רוב בנין ורוב מנין של המ"ע, יבואו ויופיעו בתוכו עוד ענינים אלה:

(א) **בכר** מחברת ומחברת יבוא בראש מאמר ראשי אשר יסודתו בקודש לדבר עצורות ונכבדות ולהגות מורשי לבבנו

מגד ירחים

לבבנו או מורשי איש אחר אשר לכו תמים עם ד' ותורתו הקדושה
עד איוזה ענין העומד ברומו של עולם הדת והיהדות.

ב.) נתן יד ומקום לתולדות וקורות אנשי שם אשר האירו לארץ
בעוד חיים חייתם כתורתם ויראתם ואשר לשמם ולזכרם
תאוות נפש כל איש מישראל.

ותכונתנו במח שבוה נמצא ונפיק רצון כל החותמים היקרים
והחוט המשורש לא במהרה ינתק ויברך ד' את גבולנו
בחותמים חדשים ויתן את חן מכתב עתנו בעיני כל חובבי ודורשי
תורה וחכמת ישראל עד אותה העת שמציון תצא תורה ודבר ד'
מירושלים בב"א.

המעריך.

(שער האמונה)

תורה מה תהא עליה?

מפי עוללים ויונקים
 יסדת עוז (תהלים ח' ג')
 אין העולם מתקיים אלא
 בהבכ פיהם של תינוקות
 של בית רבן
 (ברכות כ"ד)

אם נתבונן למעמד ומצב הרוחני והדתי הנוכחי של קהלות היראים במדינתנו, בהשקפה הראשונה נראה ונוכח לדעת שת"ל עוד לא אלמן ישראל מארקי' וכי רוח הישנה רוח דת ויראת ד' עוד שוררת במחנותנו ומרחפת על פני קהלותינו. מדי יום ביומו נשמע ונתבשר בשורות טובות תדשנות עצם מחברות חדשות אשר תעודתן ותכליתן לפעול טוב וחסד או להגדיל תורה וכהאדירה על ידי לימוד בדיבוק חברים, בתי כנסיות תקומנה לתלפיות לקיים זה אדי ואנוהו, ומי יוכיח לספר את המון הכסף הרב אשר יביאו אחכ"י כמעט בכל הקהלות הקדושות את קרבנם לד' עלי מזבח הדת והאמונה מדי שנה בשנה לשאר התיסדות וענינים מענינים שונים אשר שרשן בקודש לרפא שבר בית יוסף ולתקן את בדיק בית ישראל והיהדות? אך בדבר אחד — והוא העיקר והיסוד — הננו רחוקים עוד מאוד מאוד מהמטרה

מגד ירחים

מהמטרה וטובים היו הימים הראשונים מהימים האלה בדבר הזה. מפנים בישראל כל קהלה קדושה כמות שהוא השתדלה והתאמצה בכך עווה כחה ויכלתה וגם יותר מכדי יכלתה להחזיק במעוז בתי תלמוד תורה לגדל ולחנך צעירי צאן קדשים על ברכי התורה, ללמדם לקח טוב ולהשקותם מים חיים מים טובים ומתוקים הנובעים ממקור נאמן כ"ד ספרי קודש ומבאר חפרוה שרים רבותינו חכמי התלמוד ו"ל והבאים אחריהם גדולי הפוסקים והמפרשים ו"ל, יען ידעו מאוד היטב אבותינו הקדושים שכל מקור חית הרוחני והדת של עם ישראל תכוי בלימוד תורה — במלוא מובן המילה — ואם אין גדיים אין תיישים, ועתה בעו"ה רבות הנה הקהלות, גם קהלות אשר בשם ארטהדאקס יתימרו אשר ציון — שערים המצויינים בהלכה — דורש אין זה בקרבם ובגלל זה תפוק תורה ח"ו.

הן אמת נכון הדבר שנשתנו העתים ומטעם "דינא דמלכותא דינא" החוב מוטל על כל הקהלות להחזיק בתי ספר ללימודי תורה. אבל מי יבקש זאת מאתנו להתרשל בלימוד וחינוך הידדים בתוה"ק אשר היא חיינו ואורך ימינו. והיא שעמדה לנו ולאבותינו שלא תמנו רגוע ולא אבדנו בגלות החל הזה זה שנות אכפיים? או האם יעשו שקר בנפשם העומדים בראש אלו הקהלות לאמר שיצאו ידי חובתם על ידי חוקת מורים הנקראים רעלעגיאנסדעהרער. ללימוד איזה ראשי פרקים בדת משה ויהודית ולצפצף מעט בדיקדוק דה"ק? הן הנסיון היומי תלמדני כי כל איש ואיש מישראל אשר לא מילא כריסו בלימוד כ"ד ספרי קודש ולא בא בסוד קדושים דברי אלקים חיים בעדי הש"ס ולא ראה מימיו מאורות ספרי דת ודין לדעת את המעשה אשר יעשה ואת אשר לא יעשה, הוא בעוור ימשש קיר ולא ידע במה יכשר, וכמעט דרכו על מפתן עולם העשייה הנקרא "פראקטישע וועלט" ומערו רגליו, כי רבים הכלים הפילה הוי — ידיעת תוה"ק ועצומים כל הרוגיה, ורק האיש אשר לכל הפחות בימי ילדותו סבחו אבותיו שמן וחמין, הן המה יעמדו לו גם בעת היותו לאיש וכך הרוחות רעות המנשבות

בעולם

בעולם החיים והעשייה לא יזוו אותו ממקומו; ואם לפעמים כחות הנפשיות יעזבוהו גם אותו ויפול שדיד לפני גדי הזמן עד מהרה יקים ויתעורר, יקוץ משנתו ויתעורר מתרדמתו והאור תורה שבו מחזיר למושב. —

לכן עריכם שרי קודש — אלו הרבנים היושבים על מדין — וראשי עם אלקי אברהם — אלו ראשי ומנהיגי העדה — החוב והמצוה לעמוד בפרץ להרם את קרן לימוד התורה בכלל ולהחזיר עטרת תפארת הבהי תלמוד תורה לבני הצעירים בפרט ליושנה. אלה מזה להרם כשופר קולם בקול ה' תוצב דהבות אש ואלה מזה לעשות חיל באפרתה ודתת לכסף מוצא לתכלית הנ"ל; ישראל קדושים הם ותמיד נתנו אוזן קשבת למוריהם וראשיהם, הן עינינו רואות כי באיזה קהלות גדולות בארצנו אשר עוד זה הרכה בשנים כמעט ספה תמה כל חקקה טיבה ואין איש שם עד לב ללמד את בנו גפ"ת, נשתנו העתים לטובה ואכשר דרא וישמח לב כל איש הנאמן לד' ודתורתו הקדושה והעלוונה כליותיו לראות שם כמה וכמה מאות ילדים שותים בצמא מי תורה ודברת קדושים מפי מורים מובהקים קומדים מפוארים ויד מי היתה בשינוי הזה? הלא רק הרבנים וראשי העדה גרמו כל אלה ומידם היתה זאת דקהלותם, וכמה נשתנו קהלותם משאר קהלות הקודש שבארצנו? אדרבה כל היודע ומכיר את רוח התשוקה והתאווה ללימודי חול וזרים השררה אז בעים רותה ועוד שוררת בקהלות הנ"ל, יתפלא וישתומם איך צלחה בידי איזה אנשי חיל לברוא חדשות כאלו בין לילה ואם במקומותיהם וקהלותיהם כך עתה על אחת כמה וכמה שחפץ ד' יצליח בידי ראשי ומנהיגי הקהלות די בכל אתר ואתר ואם כמוהם גם הם ידעו להקרב לב העם לאהבת התורה וליסוד גם בקהלותם הבתי ספר הנוססים לנס ותפארת בקהלות הנ"ל אשר מהם תצא תורה ודבר ד' למאות ואלפים ירדי בני!

רב פלוני וכהן הוא.

מגד ירחים

(שער התורה)

לסדרות.

לסדר קרה

המעשה והפועל הוא הוא החכמה הכללית וכל עם ישראל ונצלעו שוא כל רגש עוז ומחשבה רלויה, כמאמר המלך החכם, "כי נר מלוא ותור' אור" דהיינו המלוא המעשה ופועל הוא בצחינת נר, וחלק התור' והעיון שיש בכל מלוא, הוא בצחינת אור, וכאשר אי אפשר להיות אור בלי נר, כן אי אפשר לזא על חכמה מלוא ולקיימה כהגון אפילו רק צעיון ומחשבה בלי עשיית המלוא גם המעשה ופועל, כי המעשה נעוור הכוונה. —

ובבחונה זו ציאתי מקרא קודש קשה ההבנה צפ' בשלח: ויחמרו הים ד' בקרבנו אם אין, וכל עובר ישתחום על המראה, הלא בכל רגע ורגע ראו אז ישראל עין צעין כי ד' מתהלך בקרב מחניסם וכי הוא הוא העושה להם נסים ונפלאות גדולות ונוראות בכל לעד ולעד ומה ראו על ככה ואיך עת נוראות עיניהם להסתפק במלואות ד' בקרבם ח"ו, אבל

במדרש וקרה שחכם היה וזה ראה לחלוק על משה פרש' פרה לדוונת ראה. ו"ל הכוונה, הן ידוע ומחשבה פגול של המחשבות הראשונים וגם האחרונים שזאחה יצערו ויבסלו לאמור ולהחליט שרחמנא רק ליצא צעי וכל רלון וכוונה הצורה נחמנה התורה ה"י שיקיים האיש הישראלי החלק המחשבה והעיון והלימודים והמסקרים הטובים אשר תכלול כל מלוא ומלוא בקרבה, אבל אין כ"ו לד' בקיום המלוא פפועל ומעשה, וכבר הכו על קדקדס שלומי אמוני פילוסופי עמיתו ז"ל וגם אכבי הלעיר צעניי הרציתי במקום אחר להראות טעותם על פניהם, וחמלית הדברים שהן אמת נכון הדבר שנחשצ לד' מאוד עשיית מלוא ומלואות ד' בכוונה שליומה ומחשבה סגונה ורלווי, עד שאמרו הראשונים ז"ל שאלו כלל כוונה היא כגוף כלל נשמה, אבל יסבר פה הדוברים סקר סקר המחשבה והכוונה דורש ד' ואיש ישראל ולא עשיית המלוא פפועל, אדרבה החלק

באמונת אומן שראשית ויקוד
כל מלוא לקיימה כהלכתה צפועל
וצמעה הול ראש פית דתנו הקדושה.
אמתי להרחיב פה הדיבור והציבור
צענין זה צליה דצרים מוקשים
צתורנו הקדושה וצדצרי חכמו"ל
הקדושים צחלמוד וצמדקס.

כתיב צפרשה לילה, ויאמר ד'
אל משה לאמור, דבר
אל בני ישראל ואמרת אליהם
ועשו להם ציצית על כנפי בגדיהם
לדורותם, ונתנו על ציצית הכנף
פתיל תכלת והי' רבם לציצית
וראיתם אותו וזכרתם את כל
מצוות ד' ועשיתם אותם ולא
תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם
וגו' וכבר נחקקה גם לחכמו"ל צחלמוד
וצמדקס איך וצמי מוכשר מלוא לילית להזכיר
את האיש הישראלי את כל מלוא ד',
ודרשם ז"ל מוצא צרש"י ז"ל צמקונו
ידוע, ודרשות אלו צודאי בקודש יקודתן
ומי צא לחקור דצרי אלהים חיים
כוונו ז"ל, אצל היות שהם אמרו
שתורנו הקדושה נדרשת צמיט פנים
והם אמרו ונתנו רשות גם לחלמוד
קטן להצין צוקרא עד שידו יד כהה
ונגעה, אענה גם אני חלקי —

ידוע שאלות תורנו הקדושה
נחלקות לשלושה סוגים, סוג
(א) משפטים ונקראים ג"כ מלוא השכליות,
סוג (ב) עדות, סוג (ג) חוקים. והנה
נחלק המשפטים והעדויות יש עוד מוקשים
להמחשק להחשקש ולומר שחפץ ד'
לקיים חלק הכוונה העיון של המלוא צלצל.
אצל

אבל לפי השערתי יש לוור הכוונה
שהחשקו אס לריכים לקיים
המורה והמלוא גם צפועל, או ד'
רק צמחצמה וצעיון גרידא, והיינו
"היש ד' צקרצנו" אס ד' ויש ממשות
ואס ד' רק צקרצנו וצל צנו "ואס אין"
או לא ד' ולריכים אנו לעצדו גם
צפועל. ומה נמללו דצריהם ז"ל צאמרה
סעונק וולחנות עמלק הי' ע"י סרפו
ידיהם צאחו סעה צתורה, ולכאורה
היכן מרומז זאת צקרא, סרפו ידיהם
צתורה — ואס צציל תיצת "רפידים"
סדרשו כוטרקין "רפי ידים" הלא אין
מוקרא יולא מדי פסוקו ולפי הפסע
הוא סס מוקים.

אבל הוא הדצרים אשר דצרה
שופורק צקרא צהדיא שחשקו
צחיוצ קיום המורה והמלוא צפועל,
והיינו "סרפו ידיהם וחתורה" כידוע
סיד מורה ומרומז על המעשה והסובל,
ולכן להוליא ממשות המחשקשים
ומחשקשים לווי צוראינו צ"ה להניח
ויד ד' יוס ציומו חפילין של יד ושל
ראש, על היד כנגד המעשה להורות
כחן צלציו סגס כל מעשיו יהיו רלויים
לד' ועל הראש כנגד הנשואה שצמות
וכנגד המחשמה והכוונה שכל מחשבותיו
וכוונותיו חסינה נתינות נתינות קודש
לד', וחפילין של יד קודם צומן להודיע
ולהודע שמוקדם כל נטל עלינו להשחלל
ולהחמוץ צכל מה דאפשר לקיים המלוא
כהלכתה צפועל וצמעה ורק אחרי כן
נשחלל ונחמוץ לצא ג"כ על תכונה
עעס וכוונת המלוא. —

והיות שהענין הזה דהיינו להאמין

מגד ירחים

איננה מורה שכלית ואין צד וכח
שכל אדם להשיגה ועל דבר שהוא
למעלה מהשכל האנושי ולא שייך לומר
על האינו מצדו שרחוקה ממנו החכמה,
כמוצא, ולפי דברי הכ"ל זאת כוונת
הפסוק לפי דרשנו ז"ל, שלמה המלך
ע"ה חשב מקודם שכלית החורג
והמלוות להחכים את האדם לקיימו
בעיון ובשכל לצד וע"ז אמר "אמרתן
אחכמה", כיון שהגיע לפרשת פרה
חדומה (ונקט פרה יען שהוא המורה
היותר קטנה וחלומה ומתנגדות
לשכל איש שמתהר עהורים ומעט
עומדים) שהיא חק ואי אפשר לקיימה
בשום אופן רק צמעה וצפועה, פירש
ואמר שזמנה רחוקה ממנו הדעה
הזאת.

ומה נחללה לחכי לפרש בהלכה
זו המדרש הנפלא הידוע צפ'
חרומה וז"ל, צמעה שאמרו ישראל
נעשה ונשבע ניד אמר הקב"ה ויקחו
לי חרומה, וכן המוקדש סתומה,
והחרומה נעשה ונשבע, ונשבע פתגם
המלך, ונשבע קילו צדואו אל הקודש
דהיינו, ונשבע פתגם המלך, מחויב כל
איש ואיש מישראל לשמוע צויות המלך
ונלכו של עולם, אך על איזה אופן,
נעשה ונשבע, כאשר קצלו עליהם
אצותיו הקדושים צמעה הר סיני
לקיים מקודם המלוות צמעה וצפועה
ורק אח"כ "ונשבע" להחזקות על שרשי
ועם המלוה, ונשבע קילו צדואו אל
הקודש ומילא שער ציון אלם
והאומרים שוא עצוד אלמים ומה צלע
כי נלך לבית אלמים להחפיל סם
צרגש

אבר מה יענה ויאמר למלוות
החוקיים אשר קחם כל
דרך וכלאה כל שכל ורעיון איש לבוא
בקוד אלמים לדעת מה זה ועל מה
זה ירצון ואין באפשרות לקיימן רק
צמעה וצפועה, ומילא המלוות החוקיים
עדות צדורה וראיה אלימותה וחזקה
כי גם צדוה המלוות אשר באפשרות
האדם לקיימן צמעה וצפועה, וידוע שמולוות
לילית היא אחת ממולוות החוקיים,
ויאמר הכתוב, שולל הצעם הכחוש
והלפון, הנעלם והנסתר שיש צויות
לילית, עוד יתרה "והי' לכם ללילית"
חלומה לך חלומה "גדולה חלומה"
"וראיתם אותו וברחתם", שכל עת
ועידן אשר תראה אותם תזכר "את
כל מלוות ד' ועשיתם אותם" שכל
המלוות העיקר והשכלית המצוקה
והנדרש לעשות אותן צפועה, ולא
תחורו אחרי לצבכם ואחרי עיניכם"
וחלילה אותך מעשות המהפלקים
שדי אם תקיימן רק צמעה וצפועה
הלצ ובעיני שכלך לצד (כמאמר
ז"ל: אחרי לצבכם זו מיתות, שאין לך
מיתות גדולה יותר מזה לומר שאין כ"ו
לד' בעשיית המלוות —

ובבחינה זו יש לפרש כמו
חומר המדרש הידוע
על הפסוק: אמרתי אחכמה והיא
רחוקה ממני, שלמה המלך ע"ה אמר
זאת צמעה שהגיע לפרשת פרה חדומה,
ולכאורה יפלא מאוד האך החליע
שלמה שרחוקה ממנו החכמה יען שלא
הצין והשיג עעם מלוות פרה, הלא

כרגש וצטווי שפתיים הלל ל' יחקור
זאת וידוע מחשבות איש ויוכל גם מצלעדי
ציה"כ ותפלה צפועל לנולל נשאלותינו
וצקשותינו ורק ונסנוע קילו צצולו אל
הקודש, וזאת ג"כ כוונת המדרש,
צטעה שחמור ישראל את כל אשר
דיצר חלקים נעשה ונשנוע ועי"ז החליעו
שמוככים ונזונכים הנה לקיים מלכות
ל' צפועל וצוועשה תיד חמור הקצ"ה
ויקחו לי תרומה לצבות לי לשומי מקום
נוכן לתפלה ולעבודה צפועל.

ואחרי הודיענו חלקים את כל
אלה נחזור להמדרש שהחלנו
בו, גם קרח חלק לצו מלהאמין שמלכות
ל' פי שניים צרוחן ולריכים לקיימן
הן צמחצבה וצעיון והן צוועשה וצפועל
וה"י נהכת שחומרים שדי לאדם שישיג
החלק החוקי והמוסרי של כל מלכות
ועל זה קלע חליו צחמור כי כל העדה

כולם קדושים ובתוכם ל' להיינו ל'
שאל ל' שוכן צחוך וצקרב לצ איש ואין
שום לריכות למעשה המלוות ומרד
והתריס נגד משה רע"ה שדרש מהעם
גם מעשה המלוות, וזאת שאלת
המדרש, וקרח שחכם ה"י מה ראה
לחלוק על משה, איש חכם וצבון כקרח
הלל יוכל לדעת ולהצין כי לכל עם ועם
לריך להיות מורה דרך אשר ילל
ואשר יצוא לפניהם וכן חוקים ומשפטים
אשר יח"י צהם ולל יח"י כעיר פרח
צלי שום דת וחורה, ועי"ז נחנך
המדרש, פרשת פרה חדומה ראה,
הכוונה גם קרח ידע שאי לפטר לעם
צלי ונהל ומנהיג וצלי דת ואמונה
רק נפחה צפוא להאמין שדי האמונה
צלב ומפרשת פרה (וכ"ס משאר
מלוות החקיים) ראה שלא ל' כן
דעת משה רע"ה כנ"ל ועי"כ
חלק עלי.

המעריך

עוד לסדר הנ"ל.

ויחך למשה מאוד ויאמר אל ל'
אל תפן אר מנחתם, לא חמור
אחד מהם נשאתי ולא הרעתי את
אחד מהם, ויש להעיר למה חמור כי
לא לקח משה חמור (ודברי רש"י ז"ל
ידועים) ומה לא חמור שלא לקח חפ"י נחט
או שאר דבר קטן וקל, ועוד לפי
דיקדוק הלשון הל"ל ולא הרעתי
לאחד מהם (ועיין צק"י שמוח משה)
דלים

חבל כראה לפ' ע"פ מ"ש הג' יעצ"ן
ז"ל צק"י ונגדול עוז צעליות הצוסת
צדק מ"ע ח"ל וא"ל שלא יתקרב האדם
חלל העשירים צדצרי רלוי וחצה עד
שמתיר פת ידו ויאלל עליו מהודו
כמתכת ידו וזו צעיני שני לגזל ועי"כ
המללתי הכי את מי עסקתי את מי
רלתי שיש לדקדק מה הרצותה שלא
עסק כ"ס חמור מי רלתי שלא רלון

מגד ירחים

מלשון חצר ורעות כי לא עשיתי
חצרות ורעות דברי רלוי ופיוס
עם אחד מישראל כדי שיסנה אותי
ונכסיו, ועם כל זה היו מעיזים
בנגדי וחושדין אותי שרלוי להעשיר
אותי ואת אהרן מנכסיהם, על כן
אל תפן אל מנכסם, ועיין במדרש
ילקוט שקרא פתה את ישראל כל
הלילי שאתה לוקח לו כל המונות
והם, תרומה ותרומה ולחיים וכ"ל מונות
כהונם, וצומ' מגילה, אחד ומדברים
ששינו לחלמי' המלך שכתבו לו תחת "חצור
אחד", חמד אחד, עיין רש"י, ונראה
לי לומר עוד ע"פ דברי רש"י דברי
הימים אי' אי' פסוק ו"א בני ענה וגו'
חמדן, שבי' דחמוד צנעריהו נקרא
חמד כי הוא חמוד עי"ש, וע"כ נקרא
ג"כ קייח עיין חו"מ צ"צ פ"ה ח"ג
ד"ה קייח וצקול חמוץ פס, על כן
סינו וכתבו חמד, כי גם קייח חמוד
קטן שהולך בקריאה צנחת למקום
שאלם חפץ לא לקח מהם. —

דלים כפרי פטענים, שאין לו הצנה
מה החפצות בזה לשופע ישראל שלא
ישדוד קנה רלוי, אלא כך הוא כונת
הכתוב שנה לפרש דבריו צומ' לא
עשיתי, היינו לא רלוי, כלומר אף
לא עשיתי רלוי לצן אדם כדי שיסנה
אותי ויכדני צמחה מעלמה, כי
לעולם גם זה ה"י נחשב צעיני לעושק
וגזל עכ"ל, והנה איתא בגמרא צבורות
דף ה' דע"כ כתבינו פטרי חמורים
דוקא צפדיון ולא שאר צמחה עמחה
מפני שאין לך אחד מישראל שלא
ה"י לו חסעים חמורים לוצן טעונים
מכסם וזהם של מלכיים, והנה
משרע"ה כשילא מולכים לא לקח מלומה
מכסף וזה, רק חכם לצ יקח מלומה
ויקח משה עליות יוסף עמו, וזו
שאר כאן, הגם שלכל אחד מישראל
ה"י לו לי חמורים טעונים מכסף וזה, לא
חמוד אחד מהם כשאתי
צכסף וזה, וזו לשון כשאתי, וגם
לא הרעתי את אחד מהם הרעתי

הק' דניאל פרוסנטיין ש"ש

בעהמ"ח ספר דן מדניאל

מ"מ פה פרעסבורג יע"א.

שלא נעל מהם מלומה פשיטא שלא
הרע לאחד מהם.

אבל כמה פעמים חס רלוי של אדם
ליתן מונות לאדם גדול וזה
אינו מקבלו חמוץ ירע מאוד להרולה
ליתן כי מאוד מאוד נכספה וגם כלתם
נפשו

עוד לק' הכ"ל, ויחר למשה מאוד ויחמר
אל ד' אל תפן אל מנכסם, לא
חמוד אחד מהם כשאתי ולא הרעתי
את אחד מהם, וקשה הלשון ממה
נפטר, חס משרע"ה רלה לומר שלא
הרע לאחד מצני ישראל, למה הזכיר
שלא נעל מהם מלומה ואם רלה לומר

וזאת כלם ונשה רבינו עליו השלום
 בחיות אפס על קרח וסייעתו
 לומר להקצ"ה ועולם לא רליתי לקבל
 מהם וחתות, אצל הם לא הי' וחסדים
 זה למאותה, כי לא הרע להם זה הדבר
 שלא לקחתי מהם, וזה הכונה לא
 המור אחד מהם כשאתי, וזה שלא
 לקחתי לא הרעותי את אחד מהם

נפשו לכבד הגדול, אצל אס לא ירע
 צעיקו הדבר זה סימן מוצק שאינו
 מחשבו לגדול כי, כמו איש עני ושפל
 אס לא ירלה לקבל הכדזה מיד הנותנה
 לו לא יכאז לב סנותן, ואס ידוע
 עליו לבו זאת ארת ומופת הוא שהוקצב
 חסוב מאוד צעיקו.

בשם הה"ג הישיש מו"ה

מרדכי רייבענפעלד נ"י

רב אב"ד בק"ק יאנאשהאזא יע"א

רוס"ק ואלו הים באפשרות להללים
 במחלוקה על צחיר ד' הי' הם צמחים
 זכאין צדן, ואס כן אין עוס חקוק
 להקורחים שכל דור ודור לעשות חיל
 על ידי ריב ומלה נגד המלך או גדול
 הדור, ולזה הראה הי' כי המחתות
 נתקדשו לה' הרי שהיו קדושים וראוים
 לשרת לפני הי' ונניח חק הוא שכל
 גדולתו חקור לחלוק על משה שדור.
 וז"ש החמאים האלה צנפסותם, לא
 רעים וחמאים, רק חמא צנפס, לש"ש
 חמאו כי צקשו להחקרצ עלמס לה'
 ולכן ראויס הם מחתותיהם להיות ליפוי
 למצח וצאנות ויקדשו קודש לה'. ומילא
 יהי זכרון לבני ישראל לדור אחרון,
 כי ישא כל איש ק"ו אס קרח ועדתו
 לא

עוד לסי' הנ"ל, את מחתות החמאים
 האלה צנפסותם ועשו אותם
 רקועי פחים לפוי למצח כי הקריצום
 לפני הי' ויקדשו וגוי זכרון וגוי ולא
 יי' כקרח ועדתו, עיין באפריון לזקני
 הגאון זל"ל דל"ע צמה יהיו חקיעין
 לזכרון, ונניח אס יזכרו יזכרו בלא זה
 ואס לא יזכרו המעשה וזה יועילו הפחים.
ונראה שזכר מעשה קרח ועדתו
 שאזדו מן העולם יען שחלקו
 ומרדו נגד משה ואהרן, יוכל לסביר
 ולחשוב שחא זה הוא יען שהיו קטני
 המדרגה וע"כ לא זכו כנגדם, אך חנשים
 גדולים מהם יעשו פרי אס יחלקו
 ויעמדו מול מלך וכהן, אך צאנות הי'
 ה"ן איש ראשי סנסדראות וקרח צעל

מגד ירחים

לא ילאו נקיים כ"ש שאחרים לא יללימו אם יאחזו צדרכם.

הק' יחזקאל בנעשה

רב פה ק"ק ס. וואראלי יע"א

עוד לסדר הג"ל.

והנה צפמר ישועות יעקב מפרש

מה שאמרו מצני צניו של

סנחרב לנודו תורה צדקים, מפני שנתקדש

ש"ש על ידו ונודע ד' נשפט עשה

וע"י מלך זו של קידוש ש"ש זכה

לכך, ע"י שם, עכ"פ מוכח שעי"י

קידוש ש"ש זוכין לצנים לדיקים, וע"כ

גם קרח שראה שלשלת גדולה צנים

לדיקים יולאים מומני אחר צלצו כל

זה יולאת מומני ולמה אזכה להם,

אלא עכ"פ שיה"י קידוש שמים על ידי,

עי"י שאחלוק על משה ואהרן ועי"י

אזכה לכל אלה, ושפיר קאמר "כל זה

יולאין מומני ואני אדום, צמורה, אל

עינו הטעמו שלא ראה יפה, גם עי"י

שנאצד מתוך הקהל וירד לשאל תחתית

נתקדש השם וזכה לשלשלת הגדולה

כדברי הישיעות יעקב סכ"ל.

ברש"י צסס המדרש. וקרא שפקח

היה מה ראה לשטות זה,

עינו הטעמו ראה שלשלת גדולה וכו'

אמר אפשר כל הגדולה הזו עתידה

לעמוד מומני ואני אדום וכו'. ונראה

הכוונה, דהנה אמות הארון סצורות

היו וכחצ צכלי יקר לרמוז כי רק מי

שלצו נשצר צקרצו עניו ושפל צרך

זוכה לבחר תורה, וא"כ לפ"ז קשה

מאוד על קרח שמעונו הארון היה

וידע כל זאת צחכמו כי כמו שאמות

הארון סצורות כן לריך להיות לאיש

אשר רוצה לזכות לבחירה של תורה,

מה ראה לשטות זה להגזיה עלמו עוף

לעמוד בגאוס ובגדולה כגד משה הלא

אדרבה, כל הרודף אחר הכבוד הכבוד

צורח מומני?

הק' יודא הבהן קרוים

רב פה יאנקאוואטץ יע"א

בפסוק ותפתח הארץ את פיה ותבלע אותם וגו', אל תפחד יען שמוחו גם יונקי שדיים כמו שפי"ר ש"י צפסו' שמוחו צחטא הגדולים שכי"כ גדול עון המחלקה לכן לא ייחד שמו הש"י על הדצה, כמו שפי"ר המדרש שמואל גם חסד לא יחשיך מויד, וכמו שאיחא צמדרי על ולחושך קרא לילה, ככ"ל.

הק' ישראל היימדיך

מו"צ בק"ק קאבא יע"א

במדרש והוצא צרש"י, וקרא "שפיקס הי"י" וזה ראש לשטות זה, עינו הענעהו וכו', י"ל עפי" הגמרא רב הוה מלכרא ל"י דצתהו וכו' "אל תלמיד"י והא קא מלכרא עוצא, אמר להו לא די שוגדלות את צנינו לתורה וכו', מאלא שהאשה תועיל לגידול צנים כשרים וצעלי תורה ואם יש לו לאדם צן ת"ח וי"ש רא"י שיש לו אשה כשרה, ופירשתי צה הפסוק ויאמר די אל אצרהם כל אשר תאמר אליך שרה שמוע צקולה כי צילחק יקרע לך זרע, ולכאורה אין לו העשך אצל לפי האמור יוצן, דהקצ"ה אמר לו לאצרהם שמוע צקול אשתך כי כשרה

היא והא רא"י כי צילחק יקרא לך זרע דהיינו צנים הגונים כידוע, וצנסהדרין איחא חכמות נשים צנתה ציתה זו אשתו של חון צן פלח, ועולה צידה תהרסנה זו אשתו של קרה, שהיא נתנה לו העלה לחלוק על משה ועיין צו"ר באריכות, וזה ששאל המדרש, וקרא שפיקס הי"י וזה ראש לשטות זה לשמוע צעלה אשתו הלא ידע שנקים דעתן קלות, ע"ז תיקן, עינו הענעהו, ראש שמואל הנציח שסקול כנגד משה ואהרן וכ"ד משמרות יולאות ממו וקצר שזה רא"י שאשתו כשרה וראוי לקמוץ על דצרי"י, אצל באמת לא ראש יפה, שצנים עשו

— תשובה —

הק' פנחס יעקב הבהן

מק"ק יאנאשהאזא יושב בשבת תחכמנו

פה פרעסבורג המעמירה יע"א,

לק'

מגד ירחים

דס' חקת.

חשבת את צנך וגוי, ודקדקו המפורשים
חרתי למה לי, אשר עשית ולא
חשבת, היינו הך, ולפי כ"ל יוצן
שפיר, דלכאורה א"א היי יכול להצין
וזה שידו לא רלה ליקח את המאכלת
שלין כוונת השי"ת שיטחוט את ילחק,
אבל א"א לא השגיח ע"ז ועשה צתוס
לצבו צחצחו לעשות רלון הצורא, וז"ש
יען אשר עשית את הדבר הזה לשלום
יד צחצקה היפך עצמות הצריך, ועוד
ולא חשבת את צנך וגוי כי צרך
אצרכך וגוי.

וזאת השמיעני ג"כ החוה"ק
דנשה דע"ה מוצחר הצריאים
היי ג"כ צמדריגה זו שידו לא רלה
לעשות דבר נגד רלון השי"ת, ויען
שלא היה הליווי שיכה צמטה, אדרבה
לחטא נחשצ לנש"ר שהכה הק"ע
לדעת רש"י ז"ל, היי לריך לחזק שיכה
ידו את הקלע, לכן כתיב וירס ונשה
את ידו כנ"ל. —

וירם משה את ידו ויך את
הסלע במטהו פעמיים וגוי,
לד"ק על חריכת הלשון דפשיטא הוא
אם הכה את הקלע צודאי הרים את
ידו דא"א בלא הרמה וספת יתר הוא
להשמיעני דבר המוצן מאל"י — וכ"ל
כוונת הפסוק דאיתא צטס הגאון
הקדוש מלולצלין ז"ע לפרש הפסוק
ויסלח אצרהם את ידו ויקח את
המאכלת לשחוט את צנו וגוי, ודקדק
הוא ז"ל למה כתיב ויסלח את ידו,
ופי' דהלדיקים כזרכך אצריהם כ"כ
שאינס רולים לעשות דבר נגד רלון
הסס יצרכך וצעקידה לא היה רלון
השי"ת לשחוט רק העלהו וסלקהו
לכן כאשר רלה א"א ליקח את המאכלת
ולשחוט, לא רלה ידו לעשות הפעולה
רק צהכרה וצחיווק יד, לכן כתיב
ויסלח אצרהם את ידו, ע"כ דפ"ח —
וצה נ"ל לפרש פסוק צפי עקידה,
יען אשר עשית את הדבר הזה ולא

היי ישראל היימדיך

מו"צ פה ק"ק קאבא יע"א.

עוד לס' הנ"ל.

זאת חקת התורה אשר צוה ד' לאמור.

וקטס

וקשה

הכפל לשון "לאמור" "דזר" וזרש"י לפי ששטון ואו"ה מוכין את ישראל מה טעם יש זה לפיכך כתב זה חוקה, גזרה הוא מלפני אין לך נשות להרהר אחריי, והקשו כל המפורשים מה תשובה היא לאו"ה הלל הדרכה על זה יפערו פיהם לזלי חק וישחקו ויאמרו מה זה טעם, הלא זה גופא קשיא?

ונראה

לפרש, לאנשים צעלי השגה גדולה וישרי לב צלזותם, לדיקים, דזר ד' ליווי גם אם לא יצונו מה ילוה להם ד', רק הדזר צעלמותו שדי הטוב הגדול והנורא מלווה לעשות איזה דזר זה צעלמו טעם וקפיק וקיצה וקפקת לקיים אותה דזר צלי החקוקות על שורש וטעם הדבר, ולאנשים כאלו אינו צמחל חוקים, כי אם ילא מפי ד' כזר אינו דגדל חק, כמו שהבן הטוב לא ונהרהר אחר דזרי אצו כי דולאי לטוב הוא לו אשר ילווהו אציה בן הגדולים אנשי ונעשה יקוו לדזר ד' ואשר אמר, ויהי אשר ילוה

— הדזר

ויעמוד, ורק קטני המדרגה אשר אור התצורה לא נקה על שכלם יחלקו מלוות ד' בחלקים וסיגים, לחוקים, משפטים ועדות כידוע, כי אשר לא יצונו בשכלם זה אללם חוק, וזה כוונת הפ', כי ישמעו החוקים וכו' ואמרו רק עם חכם וכבון וגוי, הכוונה שיראו האו"ה שישראל מקבלים גם החוקים צבוחה וקצב פנים יפות וזה אות ומופת על חכמתם והשגתם הגדולה שהחוקים אלליהם אינו דגדל חק כי דזר ד' הוא ודולאי יש טעם כבון על זה ויאמרו רק עם חכם וכבון וגוי —

וזה כוונת הכי אשר לוה ד' לאמור, דהיינו זאת חקת התורה „אשר צוה ד'", הדזר צעלמותו שחוקי התורה ד' לוה, זה יש לאמור ולתקצי לכל שואל על טעם, וזה כוונת רש"י ז"ל, אם האו"ה מוכין ושואלים מה טעם יש זה, אמר להם גזרה היא „מלפני", מאחר שאני הוא הוא הגזרה זה צעלמו הוא הטעם לעשות ולקיים צלי הרהור קוחר

— הדזר

ה"ק דובער ראמה

מ"מ ביאנאשהאזא יע"א

מגד ירחים

דם' ברק

הקדושים ה"י רק ללדיקים כי
ילחק כשראה יעקב וריחו כריח
חקל תפוחין ויצרכהו קצר שגם זרעו
יה"י בן לדיקים, וכן יעקב כשצרך צנין
היו לדיקים גמורים ונגלל בן וע"ו בן
צרכם, וא"כ צה"י שצוה"ר הלדיקים
נועמים ורוץ הדור הלוואי שיה"י ציננים
וא"כ צרכות אצות לא יכלו לחול, כי
לא לאנשים באלו נאערו ולא יה"י זה
כי אם לעמיד כשיקויים ועמך כולם
לדיקים, וזה שאין בן צלעם שצרכ
שרשעים הם שראה רק "קלה" העם,
המוקלין שצבם המשולחין מן המחסה
וה"ו צרכם לצרכה כזו חנו לריכים,
וה"ו נתן הקצ"ה צלצ צלעם שיצק
מומין למען יצרך גם הדורות שהן
צאצא צעלי מומין כדורות הגלות למען
צכל זאת תחול עליהם צרכת ד' כל
הימים וע"כ נחנה ופי צלעם לעוז
לנו כל הימים.

במדרש כל וזה שישראל אוכלין
צוה"י הוא מצרכתן
של צלעם, אצל לעמיד יאכלו מצרכת
של אצות.

י"ר הכוונה, כי אם המצרך אף
צני צל"ס קוצר שצני יה"י לדיק
גמור ומשלים צמיו"ו, וא"כ גם הצרכה
הוא ע"ו בן, כי כך עלתה צמחשנה
לפניו צטעה הצרכה שצני יה"י לדיק,
א"כ גם הצרכה חלה ע"ו בן, ונשא"כ
סוכא שרולה לקלל ומצקש מומין חסרונות
ועצירות שיה"י לאוי לקללה, צל"ס
מעמיד ומלייר נגד עיניו אף האיש
הרולה לקללו לאיש היותר גרוע ורע
מעללים, ואם א"כ צעל כרחו מוכרח
לצרכו הרי מצרך גם האיש הגרוע
ורע מעללים.

והנה כי בן צרכות האצות

יחזקאל בנעשה הנ"ל.

לסדר הנ"ל.

ויבוא ארקים אר בלעם ויאמר מי האנשים האלה עמך.

וכשה וכי הקצ"ה דמלא כל הארץ כבודו לא ידע מי הם ק

ורש"י הרגיש בזה ופירש להטעותו בזה וגם זה קשה, דלמאי ולאיזה לורך הי' זה הקצ"ה להטעותו, ולפענ"ד דרשיתי בסי' אונרי כועס על הפסוק בזה הפרשה גופה, ויחר אף חלקים כי הולך, וז"ל הטעות, קשה ומאוד, הלל הקצ"ה חמר לו קום לך אחס, ורש"י פ"י לאשר כתאוה לילך, ולכאורה איך נרמו זאת בקרא שכתאוה לילך, גם מה שפירש רש"י ז"ל עם שרי צלק, לצו כלצם, איך רמזי בקרא, וכראה לפי מה שכתב בסי' חסידים על הפס' צחורים וגם בחולות, זקנים עם נערים, אשר בכוני כאמר סיני לשון, צפעס ראשון כאמר "גם" ואחר זה "עם" לאשר חיצת עם משמע דבוק מאוד ול"ס לכתוב זאת חלל צחורים וצחולות עיי"ס. וכן איתא בסי' של וזה"ל ופראג מה שכתב חלל בלעם ושני נערים עמו וחלל אצרהם כאמר ושני נערים אחו, יען שהי' ישמעאל ואליעזר וכח"ס להם שצו להם עם החומר ודרשו חכמז"ל עם הדומה לחומר, ע"כ לא הי' דבוק עמו, לזאת כאמר אחו כי אחו אינו דבוק, וחלל בלעם כאמר עמו כי הי' דבוק עם נעריה, ולזה כיחא, שמקודם אמר לו הקצ"ה ולא חלך עומה, היינו שלא ילך צלון

להיות דבוק עומה בעלה אחת, ואח"כ אמר לו, אם לקרא לך צאו האנשים קום לך אחס, "אחס" דייקו היינו בלתי דבוק עומה, ואח"כ כאמר וילך "עם שרי מואב היינו דבוק עמו, ולזה פ"י רש"י לצו כלצם, ע"כ שפיר ויחר אף חלקים כי הולך הוא, כי כתאוה ללכת והקצ"ה לא אמר לו רק שיוכל לילך "אחס" חלל לא "עמו" עכ"ל בספר הכ"ל.

ועתה חבוא למה שסתכלתי ואקרי עוד דחיצת מי לא בכל

וקים פירושו כפשוטו, דיש מי אשר משמעו ג"כ לשון חסיצות, כמו שחלינו חלל ושרע"ה שאמר מי חכמי כי חלך חל פרעה, שמשמעו וכן חסוד חני שחלך חל פרעה, וכן מי זאת עולה וכן המדבר, ופרש"י לשון חסיצות הוא, וכן מלחתי צספר ערבי נחל צדקס לפסח שאמר שם דלשון "מי" פעמים ציון ופעמים רוממות כמו שחלינו שני הפירושים צספי אחד, "מי חזיונך" ומי שכם כי נעצדנו. מי חזיונך לגמלי ומי שכם לחסיצות עכ"ל, וכן ראיתי צספר כלי יקר דווליו הלשון מי שאינו לשון שאלה רק כאמר לציון, כח"ס ויען נכל את עצדי דוד מי דוד ומי צן יסי, וזה ששאל הקצ"ה "מי האנשים" ר"ל איזה חסיצות הם ואשר הם עמך, אשר אחס דבוק בהם, וחרוך שפיר קושיא הכ"ל, שצודאי

מגד ירחים

ידע הקצ"ה וי' הם, רק שסוכימו לזלעם דמדוע דזוק עם אנשים רקים ופוחזים כאלו.

ה"ק אהרן גושטמאנן

בוואראנא.

לסדר פנהם.

שסעי"ה אומר לו שאינו צחינת איש רק צחינת חכם, ע"כ, וזוהי נראה לי לפרש הפסוק ואתחנן אל ד' צעת ההוא, ומדקדקים המפורשים מה צעת ההוא באיזה זמן, וא"ל דמערע"ה חשב שהוא צחינת איש ואיש אינו יכול להפר רק ציוס שמועו והיום יחשב כיומו של משה לא כיומו של הקצ"ה אלף שנים, לכן התפלל מיד כשמוע הכדר והקצ"ה, ע"ז אומר ואתחנן אל ד' צעת ההוא.

וזה שצקש כאן יפקיד ד' "איש" על העדה, היינו שהמנהיג סיה"י אחריו יה"י צחינת איש שיכול להפר נדרו של הקצ"ה אם יגזור עליו שלא יכניס ישראל לארץ זבל חרטה, לכן אומר אשר יוליאם ואשר יציאם כמו שפירש רש"י שלא יארע לו כמו שאירע למשה כנ"ל.

יפקוד ה' אלקי הרוחות איש על העדה וגו'.

ואיתא צפי כ"ס שמושה ה"י ירא שלא ישלח מלאך כו"ס מלאכי ילך לפניך וכו'. ולי נראה הכוונה, דהנה ראינו צקמר אפריון פרשת ואתחנן שמוציא צקס הילקוט לפרש הפסוק הפלה למשה איש אלקים, שמושה התפלל סיה"י צחינת איש שיכול להפר נדרו של הקצ"ה אף זלא חרטה, ואציו של הס"ך פירש מה שאמר כי אלף שנים צעיניך כיום אחמול, דהאיש יכול להפר דוקא ציוס שמועו ע"ז"ל כי אלף שנים צעיניך ביום אחמול ע"כ, ואפריון פירש זוהי המדרש שאמר הקצ"ה למשה חכם ואתה ואתה רולה לכנס לארץ, היינו

ישראל הוימדיך הג"ל.

לפרקי

לפרקי אבות.

המשמשים את הרב ע"ם לקבל פרס, אלא היו כעבדים המשמשים את הרב שרא ע"ם לק"פ וכו'.

פ"א מ"ג אנשיגנום איש סוכו קבל משמעון הצדיק הוא ה"י אומר אל תהיו כעבדים

אלה כמים, הרי מלינו בשלטה וקיומות הללו שנושלה אגדה "לכבוד", "לעושר" "ולמים", והנה רבינו הקדוש נוסס עת לעשות לר' שלא תשתבח חורה מישראל החיר להבלות חורה שבע"פ על הכחצ, וגם קידר מוסכת אצות המלחא מדצרי אגדתא ומוסר ליראתא, ד' ולפי דעת ריב"ל דצצרי אגדתא הכותצה אין לו חלק לעוה"צ ע"כ חנו אומרים מקודם ונסכת כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא, אפילו דצצרי האגדה, שנאמר ועמך כולם לדיקים, כועדיקון של ע"מ"ך" "עושה, "מים, "כבוד, הרווח לאגדה ככ"ל לעולם ירשו ארץ, שיש להם עוה"צ והנה התחיל צמק' זו צמסנה אי ווסקי צ' צלימוד התורה, ואם אומר יאמר האומר שדצרי אגדה אינה בכלל, אדרבא שהשומעה אין מקבל שכר כדצרי ריב"ל ע"כ מציא צמסנה ג' דצרי אנטיגנוס איש סוכו שאל נה"י כעצדים וכו' אלא נה"י כעצדים העוצדים שלא על מנת לקבל פרס, היינו אפילו לדעת האומרים שאין

ומהשים המפורשים ז"ל מה ראה על ככה אותו השלם להניח את לבו העם ומקוות קבלת שכר, ולבאר זה נקדים מה דאיתא צמסכת קופרים פרק ע"ז הלכה צ' אריב"ל הדא אגדתא הכותצה אין לו חלק לעוה"צ וכו' והשומעה אינו מקבל שכר ע"י"ס, ועיין צמסר נחלת יעקב על החורה מציא שם צמ' ויקהל דצרי ריב"ל ומסכתא קופרים הכ"ל צזה הלשון, והלומדה אינו מקבל שכר. ואיתא צמסכת צ"צ ד"י ריב"ל אומר כל הרגיל לעשות זוכה הויין לו צנים צעלי חכמה צעלי עושר וצעלי אגדה. צעלי חכמה דכתיב ימלא חיים, צעלי עושה, דכתיב לדקה, צעלי אגדה, דכתיב וכבוד וכו'. וסם צדק קמ"ה איתא ח"ר עתיר נכסין זהו צעלי אגדה וכו' וצמסכת חגיגה דף י"ד כי הנה האדון ד' לבאות מסיר מירושלים ומיהודה כל משען לחם וכל משען מים, כל משען לחם אלו צעלי תלמוד, וכל משען מים אלו צעלי אגדה שמושכין לבו של

מגד ירחים

פנים חרי צפנים חרי, הא חרצעה
אפין, פנים של חיונה לוקרא, פנים
צינונית לונסנה, פנים שוחקות לתלמוד,
פנים נקצירות לאגדה, וזזה ניחא
לפרס צפ' קדושים צפ' מפני שיצה
תקום וכו' ויראת מאלקיד וחרגוס אונקלום
"מן קדם דקצר צאורייתא תקום" דקצר
צאורייתא היינו פנים נקצירות הרווח
על אגדה, אשר על ידי זה ויראת
מאלקיד, שנציא לידי יראת השם כאנוור.

שאין מקצלין שבר על האגדה, ג"כ
לא חוננו ונלומדה ותהי זה כעצדים
הנשמטין שלא על מנה לקצל פרס,
כי מזה יולנה ויהי מורא שמים עליכם
וגדולה דרס ואגדה שנציא לידי יראת
חטא ככ"ל.

והנה איתא צומס' קופרים על דצרי
ריצ"ל הכ"ל, והא תניא תניחא
צפ' חור פנים צפנים דבר ד' וגו',

ה"ק יהודא ליב סובול

בטריבישאן יע"א.

פ"ד מ"ג.

אמוראים שחולקים בצורה אנונין אלו
ואלו דצרי חלקים חיים, דזונין דשייך
האי קצרה וזונין דשייך האי קצרה,
וצן עזאי צרוח שכלו היי משיג כל
קצרא וקצרא והעמידה על נקומה
הראוי, ומצואר צחיה שטובה גדולה
עשה הקצ"ה עם עולמו שהעציע
צטצע צני אדם שזה יהי מוכשר
ומקובל למלאכה זו ולחכמה זו וחצרו
למלאכה וחכמה אחרת הנלרכה לקיום
העולם, זה שאמר צ"ע, אל תהי צו
לכל אדם, אף שתשנע וצן אדם חיה
קצרא דצבר הורה שלפי ראות עיני
שכלך אין זה מועיל, אל תצוה איתא
ואל תקל צעיניך, כי כונו שאין לך
דבר צעולם שאין לו נקום שלא יחא
ראוי ונחון לישוע העולם, כך אין לך
אדם

בן עזאי אומר וכו' הוא היי אומר
אל תהי בז לכל אדם ואל
תהי מפריג לכל דבר, שאין לך
אדם שאין לו שעה ואין לך דבר
שאין לו מקום.

אפשר לוור דצן עזאי אמר זאת
לשיטתו דהקדם דצרי השל"ה
הק' שפי' שמה שאמר צן עזאי כל חכמי
ישראל דומין לפני כקלופת השום,
הכוונה שצ"ע היי חריף גדול ועוקר
הרים בקצרה אך לא היי סיני ומסר
ומנו הצקירות וחצירי' החכמים היי
ומלאים ומעמידים צקירותם חכמותו
כונו שקלופת השום ומעמיד השום, וצ"ע
כשהי' שמוע לא היי דומה איתא, ועיין
רש"י בכתובות כ"ד ע"ב תנאים או

חדם שאין לו טעה, ואין קצרה טעה ואם לא שייך הכא, שייך למקום
סתמוע ופי חזקך שלא יהי לה אחר כנ"ל —

הקי יצחה סג"ל ברייניר

בשבת תחכמוני פרעסבורג יע"א.

פ"ן נ"ד. — כך הוא דרבה שר תורה פת במלח ותאכל וכו' חלכו סיינו שטחי עולים צמורה כחק צלי הסורה, ונחמי גשמיכם וכו'

ועוד לריך לדעת כי עוז שיעסוק

צמורה צפת חרצה וצחי לער מלסנות צמורתו ולעשותה קרדוס לחסוך זה, כי הגם שוליו הרולה ליהנות וכו' חבל עייז מוכין לו מוסכר חורתו צעו"צ, וחמרו אשרי מי שצא לכאן וחורתו וחלמודו בידו, דייקא צידו ולא ציד אחר המחזיקו, לכן חמר כאן חס חמה עושה כן לעסוק צמורה גם עיי הדחק, ולא חשים עינד ולצד על עשירי וכדו"ז עם שיחזיקו צידך, אז חרויח הרצה, אי אשריך צעוה"ז, כי כל המקיים את החורה מעוני קופה לקיימה מעושה, צי ועוז לך לעוה"צ כל העוז לעולם הצא יהי לך לצדך ואין לזרים חלק אחר. —

ובתורה אתה עמל אם אתה

עושה בן אשריך בעול"ה ושוב לך לעוה"ב. י"ל הכוונה כתיב חס צחקותי חלכו וגוי צרש"י חס חסי עולים צמורה, ושאר לך ד' וגוי — כי צוודאי חמר ג"כ כפסועו כל המקיים חורה צעוני זוכה שיקיימה צקוף צעושר וצפרע חס לא יהרהר אחרי מידתו של הקצ"ה ולא יענוק שאלה מדוע חיו חיי לער ועוני ושאר צני חדם הרקיס מחורה ומלוות יס להם כל עוז, חלא יהי לו הדצר כחוק שאין זה עעס ואעפ"כ יעסוק צמורה ואז הקצ"ה יצרכו חס"כ וסוף הכצוד לצוא, ועיכ חמר חס צחוקותי אחר. —

יהודא הכהן כרוים

הנ"ל.

מגד ירחים

דנשוואין.

שמו יודע תכונת ונידויותיו של הילוד
אשר הטביע בו צלילתו ויראה צעמיד
כל ועורלותיו ויודע איזה זיווג יהי
לחיוולתו והללחתו, ולכן לא יעזב את
האלים צענת צחורה זו על רלון עלמו
רק יטה לצבו אל כל אשר יחפון, כי
האלים יראה לעינים ומומש כעור
צחפילה ולא ידע מה יולד יום עי
זווג, וזה מאמר השם צפי צחפילה,
"לא עוז היות האדם לצדו" כלומר
לא היה זאת עוז שהיות "האלים" היא
הזיווג והצחירה צחפה שנקרא הוויה
כמאמרם ז"ל אחשך הוויה לילילה,
יהי ציד האדם "לצדו" צלל עזר וסיוע
ומרומים וצלל הסכמות עירין קדישין
אך אעשה לו עזר כנגדו שהוא הסכמה
של מעלה קודם ילדתו ככ"ל, ואם
יולל האדם עי צחירתו אותה האשה
אשר כבר יולל אותה עי הסכמה וון
השמים אז אשריו ועוז לו, כי זה הקשר
והצחית הוקשר מדי וון השמים ולא
צחירה הוא יחקה.

אמנם זה האיש אשר נושא אשה
לשם ממון או לשם
איזה

במערכה כי הו' נסיב אינש
איתתא אמרי ליה
מצא או מוצא שנאמר מצא
אשה מצא טוב ומוצא אני
מר ממות את האשה (צרכות ח')

כאן יש מקום תמוי למה העמידו
צני מערכה צדרי חידותם
על מלת מצא ומוצא שאינם הנושא
והעיקר במאמר זה להם להעמיד
דבריהם על מלת אשה והאשה שהם
הנושאים צפסיקים ועליהם חנו דנים?
אולם אחרי התכונות מעט נראה לי
שהצדל מונח במלת מלא או מולל
ולסודות נתן צלצו כי אם כל מלעדי
גבר מדי כוננו אף כי הלעד הזה
אשר עושה האיש צעת צחירתו צחפה
אחת וון הנשים כי הלעד הזה שקול
וחמור צעיני די מכל מלעדי גבר צמק
ימי חייו, ולכן מלאכיו ילום עליו
לשמורו ומפול צרעת צחירה רעה, וכ"ס
יטה לצבו שיתן עיניו צגורל הנועדת
לו קודם ילדתו כמאמרם ז"ל, ארבעים
יום קודם ילדת הוולד מכריזין צת
פלוגי לפלוגי, כי רק הוא יחצרך

האשה אשר כבר הכריז לו ואז מלא עוז,
או לא יסמך על צחירת ד' והוא
יחזר לו עתה אשה כרלונו העוז (זה
מולא לשון הוזה) ואז ומולא אני מר
מוות את האשה — אתה ד' מנת חלקי
ואתה תומך גורלי —

איה פנויה אחרת צודאי לא יאמין
בהכרזה וכן השמים ויפול. ברשה הטעות
לחשוב שהוא הוא המולא של האשה
וע"ז קלעו בני נערבא צסאלתם "מולא
או מולא", דהיינו אם בעבר השליך
על ד' יהצו שיזמין ויזכה לו אותה

ליב גראםם בפרעסבורג.

ענינים שונים

דבין המצרים

פטר לחידות האלה ע"פ קדרס וקיסורס
וגם על פי הקדמות לודקות, אחרתי
לא הונע מלהליג לפני הקוראים,
והוא לפי דעתי מכילים שמות האלה
כל המאירע לישראל מחרצן בית ראשון
ובית שני והטעם וקיצה של כל התלחות
המולאות אוחס עד ציאת גואל לדק
צוהרה צימיו אמן.

הב"ה צחר את עם ישראל לעם
קבולתו, כמאמר הכתוב
והייתם לי קבילה וכל העמים והוסיז
אוחס צארץ הקדושה והניח להם וכל
אויזיהם, ומלאו שם מנוחה איש תחת
גפנו ואיש תחת מאכתו, וכאשר חטאו
ישראל נתקיים בהם כל התוכחה שהקיא
אוחס הארץ ונזרקו ממנו, ראשונה
כתלשו

שמות הנגינה פסקי טעמים אשר
נוקד לנו הם אלה: "זרקא,
קבול מונח מוכח רביעי פזר, הלישא
גדולה, הלישא קטנה, קדמא ואזלא,
מחפך פשטא, זקף קטן, זקף גדול,
דרגא חזיר, מרכא טיפחא אחתתא,
אזלא גריש, גרשיים, יהיז, פסיק,
שלשלת, ירח צן יונא, קרני פרה,
מרכא כפולה, טפחא מחג וקף
קוף פסקו". —

שמות הנגינות האלה המתצונן
בהם ימלא כי קדמונינו
ז"ל אשר קראו הנגינות צשמות האלה
ה"י בהם טעם כוונת, ואם כי צקודס
לא צחתי וצמופלח מונחי לא אדרוש,
רק מה שהרבה לנו ע"פ נבלה למולא

מגד ירחים

אם הם עולים עולים עד למעלה ראש,
ואם הם יורדים יורדים עד שפל תחתונה,
ואיגרא רוח לזיכר עמיקתא, זה הוא
"זקף קטן", רק יתחילו לזקוף את
עלמם מעט, זקף גדול, לא יניחו ולא
ישקטו עד אשר יזקיפו את עלמם
מכל וכל להיות הם הסוררים על כל
עם הארץ, אכן כאשר יגיעו עד למעלה
וישנון יסורין ויצעט, "דרגא תציר"
משתבר הדרגא תחת רגליהם ונפלים
פלאים, אזל הקצ"ה אשר חפץ ורולה
צקיומם שלח להם צגלות צבל את הון
הרשע להחזיר ישראל צתשוצה, זה הי'
"מרכא טפחא" שנחרכה שם לצם
וקול שועת דמעט עינים שהי' עופת
ע"ו להטפית עלה לדי והושיעם והושיצם
לנוחחם לארץ הקדושה והי' "אחנחחא",
אזל לא לעולם חוסן, גם על גאולת
צבל צא הקרץ כי "אזלח גרש" עוד
הפעם נחרצ הצית המקדש והלכו
בגירושין, וחילוק זה הי' צין גלות צבל
לגלות של עתה, כי גלות צבל לא הי'
רק שצעים שנה, לשם נגלו ושם נשחרו
מפוזרים עד כי ריחם ד' את שבותם
והשיצם לארצם, לא כן צחורצן צית שני
צגלות החל הזה "אזלח גרש גרשיים",
נעת שנגרשו מארצם נגרשו עוד כוה
וכמה פעמים מארץ לארץ מודינה
למודינה, היה גירוש לרפת ואשכנז,
שפאניען ופורטגאל וכו' וכו', ואם
תשאל ותאמר למה הרע לעם הזה
עתה צארכה הגלות יותר מחורצן צית
ראשון, על זה צאה התשוצה, כי ידוע
שצית צ' נחרצה על שנאת חנם
ונפקקה הקשר והשלטת המקשר ונשלטל
את ישראל יחד זה צוה, כי כל איש
ישראל

נחלשו מהארץ עשרת השצעים ואח"כ
שצט יהודא וצנימין, חונם ד' עשה
לעוצה ששקד עליהם הרעה צ' שנים
קודם כמנין ונשנחם, כמו שמוצאר
צגמרא סנהדרין ומוצא צרש"י ז"ל
צפרשת ואחחח, כי אם הי' גולין אחר
שמונה מאות וחמישים ושתיים שנה לא
הי' נשאר חלילה שריד ופליט. —

וזה נראה לי ג"כ הכוונה בזה שאמר
הקצ"ה לירמיה הנביא כאשר שאל
אותו ד' וזה אתה רואה ירמיה, והשיב
ווקל שקד אני רואה, ואמר לו השם
הטובה לראות כי "שוקד" אני על
הרעה, יען שהשקידה היה טובה
לישראל לכן היעצ לראות, וזה הוא
השאלה צשנות האלה "זרקא קגול"
הארץ הקדושה למה זרקא ומונה העם
קגולה, "מונה מונה רביעי" אשר הי'
רצן ונחה צה "פזר" התפזרו צאומות,
כאשונה "חלישא גדולה". נחלשו מהארץ
העשרת השצעים וזה הי' חלישא גדולה,
ואח"כ "חלישא קטנה" נחלשו השני
השצעים הנותרים, "קדווא ואזלח" וגם
למה קדומו ואזלו מארצם צגולה ערם
כלות מנין ונישנחם? זהו השאלה, על
זה צא המענה, "זהפך פשטא", ישראל
חטאו שהם הפכו הפשוט, דהיינו
התורה הקדושה הדרך הישרה שנחן
הקצ"ה לישראל אשר יצור האדם להלוך
ודרך הממואלע כפי חוקי התורה כי זהו
הדרך הטובה והם הפכו אשר מעלו
הפכו צית התורה צועלם אשר מעלו
צדי וצחורחו הכל כמוצאר צספרי
הנביאים, גם יש להם לישראל מידה
זו שאינם יכולים להשאר צדרך הממואלע

ה" קיים עוד היום ורקד צינינו צעו"ה, לכן אין לישראל חקיה רק כשיקויים הקרא וה"י זאחרית הימים ונללחך כל הרעות האלה חכופים זה אחר זה וה"י "מרכא כפולה" לעורר ישראל לחסוזה שלימה ויהקיים וסבת עד ד' אלקיך, וישראל כשיעשו חסוזה "טפחא" צשערי דמעיה כי לא נשלצות "נוחג" גם יחנו נוהג ורסן למוותרות והלוקסוס, "מקף" וגם סיתאחדו ויתקרבו להיות זאגודה אחת להיות שכם אחד לעצדו ד' אחד, אז יה"י "סוף פסיק", יה"י סוף והקץ מפסיקא צינס לצין אציהם שצשמים ויצוא הגואל לדק צצ"א. -- (*)

ישראל כעצמה אחת בשלשלת הגדול הזה של חוזה ישראלית וזה נפסקה ע"י שנאה חכם ועצור זה נפסקה גם כן בשלשלת שנקשר ישראל להקצ"ה וחומות צרזל מפסיק ציניהם לצין אציהם שצשמים כנלחך חכוז"ל, וזהו "יחיצ פסיק שלשלת" ועצור זה ארוכת הגלות עוד היום כי לא עהרנו עוד מעוכינו, יען ישראל שהם כדומים ללצנה שמתמעטים והולכים "כירח צן יונא" חצל הם מחגדלים והולכים ומתפארים ומנחמים זה את זה בקרני פרה, והשטן של מחלוקה ושנאה חכם ולוקסוס אשר ה"י צעכרי אצותינו בזמן טצית המקדש

"מרגניתא שבא"

נחויצים ועוודים אנו להחפלה לפנינו, ועוד שאמר ואין לזולתו "ראוי" להחפלה שמשמע שרק אינו ראוי להחפלה לזולתו, הלא גם איסר איכא, וכ"ל הכוונה, דהנה כבר לווחו קדוואי כי עיקר חפלה האדם לא יה"י רק צעצור חיי ומזוני וכיולא לרכי הגוף, רק עיקר חפלתו תה"י ששכינתא בגלותא ועונו אנכי צללה, לא לנו ד' לא לנו, אין זאת עיקר חפלתנו, כי אם לשונך תן כבוד וכו', עשה

אמרתי לפרש וזה שאנו חוונדים בנוסח חפלה אני מאוין צאנונה שלימה שהצורא ית"ש לו לצדו ראוי להחפלה ואין לזולתו ראוי להחפלה, ראיתי צספר א' שוודקדק צסס הגאון רש"ק ונצראד ז"ל דאס הכוונה כפשוטו כך הול"ל, שלפנינו לצדו ראוי להחפלה ואין לפני זולתו ראוי להחפלה? ואני מוסיף להקשות, כי הנה הלשון "ראוי" משמע שרק ראוי להחפלה לפנינו, הלא

(*) המאמר המהימם הזה הוא מעשה ידי עני סיפר נוסח המפורקים לת"ס גדול צמדינתנו יל"ה, ונעורר את קוראיו היקרים שיחנו עינים ולצס על הנובלה המפוררת הלפונה צקרבא, ולא כל יונא ויונא מתרחים מאמר בדין.

מגד ירחים

צעמים לצדו, והיינו "לו לצדו". ואין
לזולתו ראוי להתפלל" חצל לא צעזר
דברים אחרים לרכי הגוף יח" כל עיקר
תפלתו, ואף שמוח לנו להתפלל גם
צעד זה, חצל עיקר התפלה לא יח"י
רק לו לצדו שיתקדש שמו הגדול צ"א.

ישראל מאיר גדיק מ"מ

פה ק"ק קעומארק יע"א.

ואמרה היא אנו, וצצת י"ד צשעה
שתקן שלמה עירוצין ונע"י ילאה צ"קואמר'
אם חכם צני וגו' (עיין שה"ש רצה שלמה
ששרתה עליו שכינה ואמר ג' ספרים.)
חצל מזה אין ראיה שהס' משלי כולו
הוא צרות הקודש אף צמקום שאינו
נוגע לדין, הלא רוצו ככולו הוא דבר
חכמה ומוסר, ולא כחזון ישע"י כצואות
לעתיד, ולא תפלות ותשצחות של דוד
חציו החסיד. וצתוספתא ידים ומודות
פ"ה (וקה"ר פסקו מה יחרון ופ' עת
ללדת) לא אמרו חלל ששיר השירים
מעומא הידים שנאמר צרוה"ק וקהלת
אינו מעומא שחכמתו של שלמה הוא,
ואמרו מלינו (שצת לי) שצקשו חכמים
לגנוז ספר קהלת ואף ספר משלי וכו'
(ועיין קועה מ"ד) כלאה מזה גלוי לכל
שגם משלי מחכמתו של שלמה היא.

מרדכי ווייסמאנן חיות

בויען הבירה יע"א

גרסי, עיין פירש רש"י שפירש צני
עמודי שצית המדרש ה"י נכון עליהם
מלמעלה, ויש לדקדק מדוע מזכיר
הגמרא עמודים ולא הצית המדרש
ששם

עסה למוען שצך וכו'. וצזה פרשתי
תפסק לישועתך קייתי ד'. שעיקר
תקוותנו שהי"י תשועה ד' כי אין השם
שלם ואין הכסא שלם וכו'. ונשיא "לו
לצדו ראוי להתפלל" שאין ראוי לנו להתפלל
רק צעזר כצוד שמו הגדול המוחלל

ברכות נ"ה אור רבי יוחנן אין

הקצ"ה כותן חכמה
חלל למי שיש צו חכמה, הוא שאמר שלמה
צחכמתו צני אם חכם לצך וגו'. והנה
שם צהגהות ידידי ש"צ הגאון מוהר"ל
חיות ז"ל הקשה אם מלינו שהשתמשו
חכמתו"ל על מקרא שצקסלת צלשון אמר
שלמה "צחכמתו" (שצת קנ"א וקנ"ג)
ניחא, מפני שקסלת איננה חלל חכמה
שלמה (מגילה ל') חצל היך נופל הלשון
צחכמתו על מקרא צמשלי אשר לכ"ע
צרוה"ק כאמר, והרי לא מלינו צשום
מקיס ישע"י או דוד צחכמתו? —

ואשתומם

על דבריו, וי הגיד
לו שמשלי לכ"ע כאמר
צרוה"ק? אמנם כן חכמ"ל הגידו מכות
כ"ג (צ"ר פ' כ"ה וקה"ר) הופיע רוח"ק
צצית דינו של שלמה וכו' ילאה צ"ק

במס' ברכות ח' ר' אחי ור'

אפי אף ע"ג
דהוי להו חליקר צי כנישתא צעצריא
לא הוי מללי חלל ציני עמודי דהוי

השמואלים ותפלה הוא עמוד הסוד, ולכן
אזי אחר על עלמו לפיכך לא אחר
רק קחם "היכא דגרסינא" אצל כאן
דאמרא מוסר לנו מעלת ר"א ור' אסי
ורמוז לנו דרך אגב שעסקו קודם
תפלהם צורה ואח"כ התפללו, ואחר
תפלהם היו עוסקים בגמ"ח והיה
נקיימים ומחזקים הג' עמודים שהעולם
עומד עליהם, וזה "לא הוי מלכי אלא
זיכי עמודי" הכוונה צין תרי עמודי
עולם וגם צמקים דהוי גרסי — והוא
פרפרת כלה צעזעס"ת.

שם ה' ותפללים ולא זיכי עמודים
שהם מלמטה או הוי ל"י למימר קחם,
לא הוי מלכי אלא היכא דהוי גרסי
כדאמר הגמרא לעיל על אזי דאמר
אזי מריש הוא גריסנא בגו ציחא
ומללינא צדי כניסתא כיון דשומענא וכו'
לא ומללינא אלא היכא דגרסינא, וי"ל
הכוונה דידוע שעל ג' דברים העולם
עומד על הצורה ועל העבודה ועל
גמ"ח, והם שלשה עמודי עולם, והעבודה
זו תפלה והיא צחמלע, חורה מלד זה
עמוד הימיני, וגמ"ח מלד זה עמוד

מכת"י הה"ג מוה'

אדוני שמעצער זצ"ל

שהי' דיין ומו"צ בק"ק פעטרא-

וואסעללע יע"א

ונשלח לידי מבנו הרבני וכו' מו"ה

חיים שמעצער נ"י

סיאנקאוואטץ יע"א.

ובהקראו ציח עס הוי כאלו דוחק רגלי
השכינה ח"ו שרק העם לצד ציח הזה,
אצל באמרו ציח הכנסת לשון כנוסי'
שפיר יכלול בזה גם הקצ"ה, לפ"ז לק"מ
דמכוון דאמר שם ששרפו לצהכ"כ צאט,
אדרבא ה"י ציון להקראו ציח הכנסת
דמשמע שהשכינה צו וצדיוק קראו
הפסוק "ציח עס" להורות שלא היתה
השכינה שם בשעת שריפה, וא"כ נהפוך
הוא, דבאמת מפקוק זה הוכיחו חכמי
דציח עס ה"י שם של ציון וגמלי לציח
הכנסת

במ"ע מחברת א' העיר הרה"ג

ר' שלמה אהרן

ווערטהיימער איש ירושלים נירו יאיר

וז"ל: צירמ"י ל"ט ח' ואת ציח העם

שרפו צאט פירש רש"י אלו ציח כנסיות,

ותימנא דבגמרא שבת ל"ב אמרו צעון

צ' דברים ע"ה מתיים על שקורין לארון

ארכא ולצהכנ"ס ציח עס, עכ"ד. —

הנה לפי מה שבי צחידוסי אגדות שם

מעט ציוני בהקראו ציח עס על פי

מאמרים בצרכות דהקצ"ה מלוי צצהכ"כ

מנר ירחים

הכנסת, ככלענ"ד לנכון וצדור. — אולם עיקר הקישוי היא סוצצת על רש"י שפירש שם צחי כנסיות, ושם צצצת לא פירש רש"י כדעת וורהס"א שכתב דצית עם לשון ציזוי שנתקצלין

צו הכל, אלא דצחונת גם לעעם זה לק"י והיינו ג"כ בעין הכ"ל דנכון דהכתוב מקפר בגנותן שנסרף הצהכ"כ אור דדיוק לשון של ציון ונוזן הוא לכל דעת ישר.

ה"ק בנימן דוב הארמאנן

באצאה-קאטשאד

אמר הווערין על הקושיא הכ"ל נקצלו וצחו לידי חיכולים וחיכולים שונים וזה"ל דק"ק ב. — וואראליא וואסצך כחריף וצקי וו"ה יואל וואלף גלאטשמאנן מקיראל-אפרס דצריהם.

העלמען כ"י וכו' וכו'. אצל וולד שחירון הכ"ל מקפיק, כצ קדמו הה"ג הכ"ל צקושיה רצנן ה"ה צקפר ואלא הדועים על ווס' שצת דף הכ"ל, ועם כצוד הוהרליס הכ"ל הקליחה שלא דצריהם.

ביונה א' ג' ויקס יונה לצדור חרשיסה וולפני ד' וגו'. צכש"י צסס חז"ל שכוונת הצריחה היה שחין השכינה שורה צחז"ל ולא חצוא לו שם עוד פעם אחרת הכצואה, ופליחה דעת מווכי כשגצה לא אוכל וגם ציונה ה"י כן?

לחצין, הלא ליחזקאל צחתה הכצואה צחז"ל על נהר כצרי ושם פירש רש"י והוא גמרא ופורש צו"ק כ"ה על הפסוק ה"ו ה"י דצרי ד' אל יחזקאל וגו' יען ששרתה עליו הרוה"ק עוד כצרי צהיותו צארץ ישראל לכן חלה עליו גם צחז"ל

ועתה אצקס את כל וי שדעתו עוצה מדעתי וחכנו ד' צחירון מקפיק שאל יונע הטוב מוכי להודיעני את חיכולו ע"י הו"י הככצד.

ה"ק יעקב גרינוואלד
בם-סיגעט יע"א.

עם פרקוס דצרי חולדות וקורות
ח"י אשכ יעדתי צמוצא למחצרת הנוחבי
לא אחיל רק ומחצרת הא' של רצע
הצ' א"ה. —

אחלה

את פני החותמים היקרים אשר לא שלחו עוד
ידי את כסף החתימה בעד הרבע הא', שיואלו למהר
לשדות, הלא תראו לדעת אהובי ידידי כי אנכי עומד על
המשמר לפאר דרומם ולהעשיר את תוכן מכתב עתי
ביתר שאת ויתר עוז, וגם אתם אל תעמדו מנגד להיות לי
מעיר לעזר, כאשר הטבתם להבטיח כי בעת שבקשתם
ממני המחברת הא' כדוגמא ושתיקה כהוראה דמי'. —

המעריך.

שערי תשובה.

ווי"ה דובער וויינשטיין בק. - הערמעטן
ווי"ה יוסף פישער בב. - סערדא-
הער נרס יאיר הססוזה הנ"ל חשיב
גם למעלתכם. לרה"ג ווי"ה ישראל
מאנענבוים בחאראסמקעוו כ"י,
א"י'ס צומצרהסזאס.

לרה"ג ונחל הסגז צ"ד . . .
גם אנטנו וסקליים עם כל
דצרי וגם לצנו עלינו דוי על פרעו
ציסראל צעו"ה, אצל ווה יתן ווה
יוסף פרקוס דצריס כאלס צו"ע אשר
רק ת"ס ויראי הסס יצואו סעריי ואין
לזריס חלק אחר ?

אכן עם כל זאת אס כצוד תורתו
הנוס יתן לנו הסשות לפרסום
סחת סמו העוז, צללון עוז כחן לסס
יד ומוקוס.

לרה"ג ווי"ה בנימן וואלף
שאנבלום אב"ד בשמשע-
ריץ נ"י לר לנו מאוד סלס יכולנו
לחת יד ומוקוס לדצריי הנוסוכזיס
והיסריס, סלס אמרנו מראש צהקדמה
למחצרת סא' סצכל מחצרת ומחצרת
לא יצואו רק ד"ת כאלס אשר סייכות
לסס אס אחרו חודס, לצד צחלק
"ענייניס סוכיס" אשר סס כפרס
סידושין לאורייתא אשר אינס נופליס
סחת סוס זמן, ודצריי היקריס סלס
לא סיו וזס סקוג, ועס כצוד תורתו
הנוס סקליסה.

להחבמים ססלומיס ווי"ה יעקב
קאפל אשכנזי בקראקא, ווי"ה יעקב
שטיינמעטץ. בטיטשין, ווי"ה אברהם
צבי רויזענוואסער בקונאגוסא,

דבר בעתו

כודק דרשות, דרושים וביאורים
עד כל מועדיה ומעוראות החיים
(מידה ונשואין חנוך ביהכנ"ס
וכו') מאת שלמה כליין (מעריד
„המגד ירחים“)

 מחירו 50 קר'

ולחותמי „המגד ירחים“ 25 קר
נמצא להנות אצל המחבר.

מענדיל ווידערס

בוכדרוקערייא אין מ.סיגעט.

עמספיעהלט זיך צור אנפערטיגונג פאן פערשיעדענען
דרוקסארטען זאוויא :

ווערקע, צייטשריפטען, טאבעללען, האנדעלס-אונד לאנד-
ווירטשאפטליכע דרוקסארטען, יוקסען, בריעף-פאמיערע,
קאווערטס, מעמוראנדומס, פערלויבונגס-קארטען, האָכ-
צייטס איינלאדונגען, אדרעסס-אונד ווייטקארטען, רעכ-
נונגען, קארעשפאדירט-הארטען, אפטישען א. ז. וו.
אין אללען שפראכען ביא ע שטער אויסשטאטונג

צו דען בילינסטען פרייזען.